

03SA
8243, Kapsel
14

Universitäts- und Landesbibliothek
Halle
Zweigbibliothek
Vorderer Orient

MNP

MILLÎ NIZAM PARTİSİ

PROGRAM ve TÜZÜK

HAKTANIR BASIMEVİ
Cağaloğlu Yokuşu Narlıbahçe Sok. 5/11
İstanbul - Telefon : 22 05 04

M.N.P
Millî Nizâm
Partisi

PROGRAM

M.N.P.
M.H. N. N. N.
Paris

✓

03 SA 8243(14)

ESAS GAYE

1 — Partimiz, Milletimizin fitratında mevcut olan yüksek ahlâk ve faziletin, kuvveden fiile çıkarılmasını, inkişafını ve Cemiyetimize nizam, huzur, içtimaî adalet ve vatandaşlarımıza saadet ve selâmet getirmesini gaye edinmiştir.

2 — Partimiz, Milletimizin manevî kalkınma yanında, müsbet ilimlerde ve teknikte taklitçilikten kurtulmuş, yapıcı, keşf ve icad edici gerçek bir ilmî inkişafa ve her sahada büyük şahsiyete erişmesini gaye edinmiştir.

3 — Partimiz, Milletimizin geçirdiği büyük tarihi tecrübeler ve kazandığı olgunluk sayesinde, millî ve manevî değerlerimize hâlele getirmeden demokratik hukuk nizamı içerisinde manevî ve maddî kalkınma hareketlerinin basiretli ve isabetli bir sentezini yapacağını ve bu suretle beşeriyete ışık tutacak, refah ve saadet getirecek, yeniden dünyaya örnek üstün bir medeniyet kuracağını kabul eder ve bu büyük gayeye erişmek için vatandaşlarımızı hizmete çağırır.

Demokrasi Anlayışımız :

4 — Partimiz demokrasiyi, hakka en riayetkâr, en bilgili ve en liyakatli kimselerin millet hizmetine getirilmesi ve milletin en âdil, en isabetli ve ilmî usullerle idaresi için hakkı arayan ve hakkın tahakkukuna çalışan hak ve hakikat otoritesine yol açan serbest imkânlar zemini olarak tarif eder.

Demokrasinin tekâmülü, fertlerin fazilet yolunda erişecekleri tekâmülün muhassalası olarak anlaşılmalı ve nefsanî, başıboş hürriyet temayüllerininin hedefi olmamalıdır.

Partimiz, demokratik rejimin ancak, ahlâk ve faziletin hâkim olduğu cemiyetlerde teessüs ve tekâmül edebileceğine inanır; bu temel hasletlerin bozularak cemiyet içerisinde nizamlayıcı tesirini kaybetmesi halinde ise demokrasinin de dejenere olarak insan haysiyetine aykırı rejimlerden birine inkılâp edeceğine ve bir anarşi âleti olacağına muhakkak nazarı ile bakar.

Bu itibarla siyasî mücadelelerdeki metodumuz, yapıcı, uyarıcı, birleştirici, hak ve hakikat otoritesini tanıyıcı hak ve hakikatı müdafaada açık, cesur ve ahlâk ve fazilete riayetkâr, fikre karşı fikirle mukabele edici mahiyette olacak, ilimsiz, dayanıksız, tahrik ve tahkir edici menfi metodların siyasî bünyemizden tasfiyesini şiar edinecek-

İçtimai Adalet :

5 — Partimiz, mutlak olarak cemiyeti gözetip, ferdi ihmal eden veya ferdi gözetip, cemiyeti ihmal eden, sistemlerin içtimai adalet anlayışını ve tatbikatını yeterli bulmaz. İçtimai adaletten maksadımız fertle cemiyet ve halkla emek arasında adilâne bir dengenin bulunmasıdır. Partimiz bu dengede hattâ sadece adaleti kifayetli addetmeyip, fazilet ve ihsan ile daha mesut cemiyet nizamına ulaşılmasını gaye sayar. Bundan dolayı Partimiz "İçtimai Adaleti" ancak adalete, fazilete ve ihsanın ulviyetine inanan ve hareketlerinde hak ve adaletten ayrılmayan vatandaşların çoğunlukta oldukları cemiyetlerde gerçekleştirebileceğine inanır.

Ahlâkî ve manevî değerleri tanımayan ve hatta ahlâkın bozulmasına çalışan ve cemiyette içtimai adaletin sadece devlet baskısı ve zabıta tedbirleriyle getirilebileceğini daşları da hâk ve hürriyetlerinden mahrum edilmeleri kabul eden, memleketi baştan başa bir cezaevi ve vatandaşları da hak ve hürriyetlerinden mahrum edilmeleri gerekli mücrimler gözüyle gören, satıhta kalmış bir sosyal adalet anlayışından milletimize ve bütün insanlığa zarar geleceğine inanıyor ve gerçek hak ve emek tevazünün ölçüsünün kefaletini milletimizin ruh kökünde buluyoruz.

Fertlerin iç düzeni bozulmaya terkedildikten sonra, dışta yapılacak düzen değişiklikleriyle bütün meselelerin hal yoluna gireceğini zanneden görüşleri kifayetsiz ve gerçeksiz telâkki ediyoruz.

Sihhatli ve normal bir cemiyette aslanan içtimai adalet ve huzurun fertlerin içten gelerek hakka riayet etmesiyle kendiliğinden doğmasıdır. Devletin içtimai adalet tevziindeki rolü ikinci derecede kalan tamamlayıcı mahiyette bir roldür. Ve mutlaka millî ruha istinat etmesi lâzımdır.

Vicdan Hürriyeti :

6 — Vatandaşın dinî inancı, ibadet, öğretim, telkin ve terbiye ihtiyaçlarını karşılayacak bir vicdan hürriyeti anlayışına sahibiz.

Din ve vicdan hürriyetinin teminatı olarak tarif edilen lâikliğin, dine baskı ve dindarlara saygısızlık gayesine âlet edilmesine karşıyız.

Lâiklik mevzuunda Partimizin ölçüsü; bu müesseseyi din aleyhtarlığı şeklinde bir tatbikata döken her nevi anlayışa karşı olmak şeklinde ifade edilebilir.

Ortaçağ Avrupasında engizisyon mezalimi ve koyu bir taassup hüküm sürerken, din ve vicdan hürriyeti tatbikatında en faziletli örnekleri vermiş olan milletimizi, dinî bilgiden kısmen veya tamamen mahrum bırakmaya müncer olabilecek yanlış politikanın yerine, dinî hislerin istismarına mahal ve imkân bırakmayacak mahiyette bir eğitim ve öğretim politikası takip ve tatbik etmek dâvasındayız.

Milliyetçilik Anlayışımız :

7 — Müşterek dâvalara iman, müşterek tarih şuuru, müşterek kültür ve gaye birliği içerisinde ve müşterek bir ruhî muhteva potasında erimiş toplulukları tam bir vahdet içinde kabul edici, zarfı mazrufa göre kıymetlendirici ve bu ölçüler dışında hiçbir tefrik yapmayıcı bir milliyetçilik anlayışına sahibiz.

Yabancı Kültür İstilasî :

8 — Zararlı cereyanların son senelerde inkişaf etmesi, gerek geçmiş ve gerek yeni iktidarların millî eğitim politikasının tabii ve elîm bir neticesidir. Demokratik rejimin hiçbir prensibi gençliğe millî mefkûre ve ahlâkımızın ve tarih şuorumuzun aşılmasına mani bulunmadığı hal-

de, müfredat programlarının tanziminde gayri millî bir yol takip edilmiş, zihinler ve kalbler mefkûresiz bırakılmaya çalışılmıştır. Bu kısır politika memleketimizi manevî istilâyâ hevesli olan beynelmilel kültür emperyalistlerinin cesaretini ve faaliyetini arttırmıştır.

Memleketimizde Marksizmin, kozmopolitliğin ve çeşitli yabancı ideolojilerin yayılma istidadı taşınmasının sebebi iktisadî olmaktan ziyade, ideolojiktir. Ve uzun yıllar devam ettirilen yanlış politikanın neticesidir.

Bu sebepten maddî ve iktisadî; kaynaklarla kendisini destekleyen manevî istilâ hareketini önlemeyi ve yeni nesilleri milletimize kazandırmayı, istiklâl mücadelesi kadar ehemmiyet vereceğimiz mukaddes bir vazife saymaktayız.

Temel Hak ve Hürriyetler :

9 — Partimiz, insan hakları evrensel beyannamesinde ve anayasada adı geçen temel hak ve hürriyetlerin en müttekâmil ve en insanî bir şekilde tatbikine müncer olacak hasletlerin millî vicdanda mevcut bulunduğuna inanır.

10 — Partimiz aile nizamını cemiyetin temeli sayar; mülkiyetin, mirasın, özel teşebbüsün hak olduğuna inanır. Her ferdin can, mal ve ırz emniyeti devletin tekeffülü altındadır. Partimiz gerek millî eğitim hizmetlerinden istifade ve gerekse özel teşebbüs sahasında çalışıp kazanmada millî imkânlardan faydalanmak hususunda imkân ve fırsat eşitliği sağlamak kararındadır.

Yurt kalkınmasında bir taraftan ferdin zekâ, bilgi, tecrübe, kabiliyet ve azmini harekete geçiren, istihsali ve imalâtı artıran ve milleti zengin eden sihirli kuvvetini değerlendirirken, diğer taraftan sermayenin emeği, emeğin sermayeyi istismar etmemesi için âdil tedbirleri almak kararındayız.

Devlet İdaresi :

11 — Devletin, milletimizi bu programdaki gayelere ulaştırmayı hedef edinmesi ve aynı zamanda vatandaşlara karşı âdil, himayekâr ve şefkatli davranması, yol gösterici, yardım edici olması başlıca prensiplerimizdendir.

Devlet özel teşebbüsü âdil şartlar dairesinde nizamlama, teşvik ve geliştirmeye çalışırken onun gücünün yetmediği işlerde veya millî menfaatlerin emrettiği hallerde bizzat teşebbüslere girecektir.

12 — Teşriî, kazaî ve idarî sahalarda adalet dağıtmakla vazifeli olan devlet mekanizmasının bu vazifesini hakkıyla yapabilmesi için memurların en ahlâklı, en âdil ve en liyakatli kimseler olması şarttır. Bu itibarla memur seçiminde ihtisas, meslekî tecrübe ve bilgiye ehemmiyet verildiği kadar, ahlâk ve karaktere de ehemmiyet verilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bürokrasiyi kaldırmak ve hizmetlerin ifasını sür'atlendirmek için ilmi metodlar uygulanacaktır. Yapacağımız idarî ıslahat bu esas görüşe istinat edecek ve bunu sağlamaya matuf olacaktır.

Bunun yanında mülkî teşkilâtın dirayetli ve tecrübeli ellere tevdiine, hizmetlerin sür'atle ifası için Valilerin Vilâyet dahilindeki resmî daireler üzerinde, murakabe selâhiyetlerinin arttırılmasına, çeşitli teşkilâtlar tarafından, Vilâyet dahilinde yapılacak hizmetler arasında bir ahenk teminine, idarî mekanizmayı partizan tesir ve baskılardan tamamen kurtaracak tedbirleri almaya lüzum ve zaruret olduğuna inanıyoruz.

13 — Devlet hizmetlerinde lüksün, israfın, lüzumsuz formalitelerin, kırtasiyeciliğin sür'atle önlenmesi şarttır. Devlet memurluğunun itibarını arttırmak, rüşvet, iltimas ve irtikap gibi hastalıkları kökünden kazımak memleketimizi sür'atle, kudretli, âdil, zinde ve masrafı az bir idarî mekanizmaya kavuşturmak azmindeyiz. Bu maksadın husulü için ücretlerin yeterli olması ve memur sayısının ihtiyaca yetecek normal seviyede tutulması lüzumuna kaniyiz.

14 — Bugünün ihtiyaçları karşısında nazari ve kifayetsiz duruma düşmüş olan hükûmetin ve bakanlıkların kuruluşları, manevî ve maddî kalkınmamızı hızlandıracak ve ihtiyaçları sür'atle ve yeterli şekilde karşılayacak yeni bir kuruluş ve teşkilâtlanmaya tâbi tutulacaktır.

Büyük Millet Meclisi :

15 — Büyük Millet Meclisi Millî İradenin tecelligâhı ve rejimin temel müessesesidir. Millî İradenin üzerinde

beşerî hiçbir kuvvet ve otoritenin mevcudiyeti kabul edilemez. Bu otoriteyi zedeliyecek veya gölgeleyecek baskı grupları mülâhazasına v.s. buna benzer fikirlere yer verilemez. Büyük Millet Meclisinin itibarını sarsacak faaliyet ve telkinlerin şiddetle önlenmesi elzemdir.

Millî İradenin temsilcisi bulunan Milletvekillerinin murakabe ve hizmet imkânlarını arttırmak üzere gerekli tedbirler alınacaktır.

Teşriî mekanizmanın bu prensiplere ve milletin arzusuna daha uygun bir yapıya kavuşması için kanunlarımızda gereken tadilâtın yapılmasına taraftarız.

Anayasa :

16 — Daha hızlı kalkınmaya mecbur olan Türkiye-mizde devlet hizmetlerinin verimli, sür'atli ve kudretli yürütülebilmesi ve Anayasamızın bünyemize intibak bakımından daha müttekâmîl bir yapıya kavuşturulması ve tatbikattaki aksaklıkların giderilmesi için Anayasada aşağıdaki değişikliklerin yapılmasını zarurî görüyoruz. Şöyle ki:

a) İcraî organın daha kudretli olması ve sür'atli çalışabilmesi için Reisicumhur'un tek dereceli olarak (halk tarafından) seçilmesi ve icraî organ düzenini, Başkanlık (Presidentielle) sistemine göre tanzimi..

b) Teşriî organın daha sür'atli ve daha kudretli çalışabilmesi için Cumhuriyet Senatosunun kaldırılması..

c) Milletvekili sayısının 300'e indirilmesi..

d) Millî iradenin tam mânasiyle tecellisi için vatan-daşa karma liste yapmak hakkının tanınması, delege saltanatına son verilmesi, seçim enflasyonunun önlenmesi..

e) Reisicumhur'a gereken hallerde referanduma mü-racaat hakkının tanınması..

f) İktidar değişikliği halinde işe başlayan hükümet-lerin, devlet teşkilâtının üst kademelerinde vazifeli olan müdürler, umum müdürler ve müsteşarlar seviyesindeki memurları, maddî haklarına hâlel gelmeden değiştirmesi-ne imkân verilmesi..

g) Meclise ve bilumum devlet teşkilâtına sınıf tefri-ki yapan aşırı solcuların ve kökü dışarıda olan ve millî mef-

küremizle bağdaşmayan cereyanlara mensup olanların girmesine mâni, daha kat'i hükümler getirilmesi..

h) T.R.T. ve Üniversite muhtariyetinin temel prensiplerini zedelemeyen bu müesseselerin millî ahlâk ve mefkûremizi kuvvetlendirecek mahiyette neşriyat ve öğretim yapmasını sağlayacak ve bu müesseselerin doğrudan doğruya ve dolayısıyla zararlı cereyanlara âlet olmasını önleyecek hükümlerin tedvini..

i) Millî mefkûre ve millî ahlâkımızın muhafazası ve kuvvetlendirilmesine dair maarif politikasının teminat altına alınması için yeni hükümler getirilmesi..

j) Partimiz Basın hürriyetine mutlak olarak taraftardır. Ancak; Bu hürriyetin ahlâk ve aile nizamını bozmak ve zararlı cereyanlara destek olmak maksatlarıyla sustimalini önleyecek; basının ahlâkî nizam ve demokrasiimizin takviye ve tekâmülüne hizmet etmesini ve şahıs masuniyetini sağlayacak tedbirlerin alınması.. gibi hususlarda Anayasamızın değiştirilmesine ve ikmaline taraftarız.

İçtimâl Yardımlaşma :

17 — Vatandaşların hayatı ve sıhhati devletin teminatı altındadır. Bu esas prensibe rağmen bir kısım vatandaşların işsizlik, sakatlık, hastalık yüzünden ve çeşitli felâketler veya mahrumiyetler dolayısıyla fakirliğe ve dilencilığe mahkûm olmaları veya bu yüzden hayatlarının ve sıhhatlarının heder olması, devletin bu mevzularda üzerine düşen vazifeyi hakkıyla yapmadığını gösterir.

Bunun sebebi, içtimâl yardımlaşma müesseselerinin ve fikrinin zayıf bırakılmış olmasıdır.

Bu ihtiyacın hakkıyla karşılanabilmesi için, devletin, belediye ve özel idarelerle sair hükmî şahsiyetlerin, vatandaşların, vakıfların maddî; yardımları ve Diyanet İşleri Teşkilâtının manevî ve fikrî desteği ile çalışan ve bütün yurda şâmil bir içtimâl yardım teşkilâtı kurmak kararındayız.

Mevcut yardım müesseselerini de çatısı altında birleştirecek olan bu teşkilât, felâketzedelere, çalışma imkânından mahrum kalmış olan fakir vatandaşlara, iş bulmaya- rak sıkıntıya düşmüş işçilere, tahsilde bulunan fakir talebelere, korunmaya muhtaç küçüklere ve ihtiyarlara,

dul ve yetimlere ve sair emsalî hayır işlerine yardımda bulunacaktır.

Ayrıca :

Mali durumu yeterli olmayanlara veya dar gelirli memur ve işçilere masrafsız borç para veren müesseselerin kurulmasına çalışacaktır.

Maarif Politikası :

18 — İlme ve âlime en fazla kıymet (yüksek değer) veren ve hürmet eden aziz Milletimizin hizmetinde Partimizin birinci derecede ehemmiyet verdiği dâva maarif kalınmasıdır. İlim ve medeniyet yarışında Milletimizin lâ-yık olduğu mevkie erişmesi ancak bu sayede mümkün olacaktır.

Bu itibarla az gelişmiş olmaktan kurtuluncaya ve insanlık camiasında her bakımdan örnek millet seviyesine erişinceye kadar maarif sahasında bir millî kültür müca-dele hareketinin başarılmaya icap ettiğine kaniiiz.

19 — Maarif politikamızın ana hedefi, yeni nesillere, milletimizin fitratında mevcut yüksek ahlâk ve fazilet gibi hasletlerin bir hayat düstûru olarak intikal ettirilmesidir.

Bu gaye ana okullardan başlayarak yüksek tahsile varıncaya kadar maarifin her kademesinde ders programlarının tanziminde ehemmiyetle gözönünde bulundurulacaktır.

Yeni nesillerin inançlı, çalışkan, vatanperver, millî ahlâka, aile nizamına ve aile disiplinine bağlı, millî mefkûremize, kültürümüze ve tarih şuurumuza sahip, hakşinas, feragatkâr ve fedakâr, ilim, teknik ve medeniyet yarışında bütün insanlığa ışık tutacak bir seviyeye erişme azminde olarak yetiştirilmesi gayemizdir.

20 — Partimiz halkın ve gençliğin yetiştirilmesinde yurdumuzun resmî ve gayri resmî bütün müesseselerini bu gayeye uygun olarak yeniden tanzim etmek kararındadır. Ailenin veya maarif teşkilâtının yapıcı gayretlerini, sinema ve tiyatronun veya radyo ve televizyon gibi neşir ve telkin vasıtalarının veya basının, sırf ticarî gayelerle hareket ederek yıkmaya çalıştığı ve buna ilâveten çeşitli

sefahat yerlerinin gençliğe açık olduğu bir vasatta sistemli bir millî terbiye verilebileceğinden bahsedilemez.

Hele hızla kalkınmaya mecbur bir milletin, gayesine erişebilmesi için sefahatin kaldırılması icap ederken, bunun alabildiğine arttırılması millî menfaatlerimizle telif kabul etmez.

Millî Eğitim üzerindeki tesiri, belki de Millî Eğitim Bakanlığının ve ailenin tesirinden çok fazla olan, muasır neşir ve telkin vasıtalarının başıboş bırakılması makul ve mantıkî bir politika değildir.

Bu sebepten partimiz maarif kalkınmamızın vazgeçilmez unsurları saydığı bu türlü vasıtaların millî ahlâk ve mefkûrenin kuvvetlendirilmesi yolunda ahenkli bir iş ve güç birliğine tâbi tutulmasını ister. Bu vasıtaların yapıcı istikamette seferber edilmesi halinde milletimizin tarihimizde misli görülmemiş bir ahlâk ve kültür gelişmesine mazhar olacağına şüphe yoktur.

21 — Kökü dışarda kozmopolit ve markist yıkıcı fikir cereyanlarının ve bunların doğurduğu mütefessih ahlâkın cemiyetimize sirayet etmemesini temin ve bu türlü tesirlerden tamamen arınmamız için Millî Eğitim Politikası ve kadrosu yeniden tanzim edilecektir. Millî varlığımıza, demokratik rejime ve insan hak ve hürriyetlerine düşman ideolojilerin gizli ve aşikâr militanlarından fikir hayatımızın sür'atle temizlenmesi şarttır. Biz fikir mekanizmasına sızmış bu çeşit unsurların zararlı faaliyetlerini bir manevî rejim ve bir vatan hırsızlığı mahiyetinde telâkki ediyoruz.

22 — Rejimin bekası ancak rejimin prensiplerine samiyetle inanan ve riayet eden vatandaşların mevcudiyeti ile kaimdir.

Bu maksatla, müsamahalı, tenkide tahammülü olan ve kendisini murakabe ile olgunlaştırmaya cahdeden, şahıslara, körü körüne tâbi olma itiyadından kurtularak gerçek fikirlere, ideallere bağlanma merhalesine erişmiş fikrî taassuptan uzak hak ve hakikate erişme çabası içerisinde bulunan, beşikten mezara kadar ilim prensibine inanan ve ahlâki tekamül cehdi içinde olan, fikre karşı fikirle mukabeleyi şiar edinmiş sınıf tefriki yapmayan demokratik zihniyet ve karakterde yeni nesiller yetiştirilmesinin lüzumuna kani bulunuyoruz.

Vatanın bekası bu saydığımız hasletlerin yanında vatan ve milleti nsaadet ve selâmeti uğruna lüzumu halinde malını ve canını feda edecek vatandaşların mevcuriyetine bağlıdır.

Partimiz bu millî ve manevî değerlerin asırlardan asırlara, nesillerden nesillere intikal ettirilmesi için gereken tedbirleri ihtiva eden uzun vadeli bir plân tatbik edecektir.

23 — Maarif kalkınmamızın 2. ana hedefi aslında mensup olduğumuz medeniyetin malı olan ve batının bütün esas ve temellerini bizden alarak maddî kalkınmasını temin ettiği müsbet ilimlerin yurdumuzda sür'atle yayılması, bu ilimlerin mahsulü teknik ve teknoloji yardımıyla beşeriyetin mazhar olduğu hızlı gelişmeyi memleketimizde tekrar tahakkuk ve daha da terakki ettirerek milletimizi ilim ve teknik yolunda tarihi şahsiyetiyle mütenasip önder durumuna getirecek olan teknik ve ilmî kadroyu yetiştirmek ve verimli bir şekilde çalışabilmesi için bu kadroyu en ileri çalışma imkânlarına kavuşturaktır.

Yeni nesillerimizin bu gayeyle yetişiğine, ilim ve teknikte icad edici, keşfedici kabiliyet ve istidadımızın yarın bir zamanda meydana çıkacağına ve milletimizin kuracağı yeni dünya medeniyetinin, yenilmez maddî üstünlüğünü sağlayacağına inanıyoruz. Bu imanla milletimize telkin edilmeye çalışılan sathî batı özentisi ve taklitçiliğine tamamen muarız bulunuyoruz.

Maarif politikamızı bu ana hedeflere tevcih ve ders ve müfredat programlarını buna göre tanzim edeceğiz.

24 — Kadın ve erkek, herkesin ilim öğrenme hakkına sahip bulunduğu esasına inanan Partimiz, yarının ebeveyni olacak çocuklarımızın gerekli terbiyevî bilgilerle teçhizini ve bilhassa geleceğin annesi, ev hanımı olan kızlarımıza ev ekonomisi ve çocukların bedenî, ruhî, ahlâkî, dinî terbiyesi ile ilgili bilgilerin verilmesini zarurî görür.

25 — Şehir, kasaba ve köy okullarının sür'atle ikmaline, maarif hizmetlerinde yurdun muhtelif bölgeleri arasındaki muvazenesizliği gidermeye, gençlere maarifte imkân ve fırsat eğitliğı sağlamaya kararlıyız.

26 — İlim adamlarımıza ve öğretmenlerimize, milletimizin gösterdiği tarihî, millî ve ananevî saygıyı devam

ettirmek kararındayız. Üniversitelerimizi, siyasî partilerin organı ve mücadele sahası olmaktan kurtararak aslî hüviyetine kavuşturmak azmindeyiz.

İlim adamlarımızın, öğretmenlerimizin maddî ihtiyaçlarını karşılamayı ve terfilerini sağlamayı, ilme gösterilmesi gereken saygının tabii bir neticesi sayıyoruz.

Diyanet İşleri :

27 — Diyanet İşleri Teşkilâtını kanunların kendisine tahmil ettiği vazifeleri kusursuz yapabilecek şekilde imkânlara kavuşturmak kararındayız.

28 — Partimiz temel hak ve hürriyetlerin umumî esasları dahilinde vatandaşları öğretim ve eğitime tâbi tutmak suretiyle dinî öğretim noksanından doğacak mahzurların izale edilebileceğine ve dinin istismardan kurtulacağına inanır.

29 — Diyanet İşleri Teşkilâtını mevcut vazifelerine ilâveten, modern ilimlerle de teçhiz ederek teknik kalkınma hareketinin hızlanmasında halkın teşebbüs, kabiliyet ve kudretini artıracak, ruhları dinamizme kavuşturacak teşvik edici bir unsur olarak vazifelendirmeyi faydalı görüyoruz.

30 — Dinî müesseselerde çalışanların ücret barmle-rini âdilâne esaslar dahilinde tanzim etmek kararındayız.

31 — Partimiz dinî müesseselerin her türlü partizan tesirlerden masun kalması için gerekli tedbirleri alacaktır.

Millî Savunma :

32 — Maddî ve manevî kalkınmamızın müşterek gayelerinden en mühimi dünya çapında bir askeri güce erişmektir. Harp san'atında ve kahramanlıkta kudretini bugüne kadar cihan tarihine tescil ettirmiş olan Ordumuzun değişen muasır şartlar içerisinde üstün mevkiini devam ettirmek esas gayemizdir.

Ağır millî sanayimize muvazi olarak ağır harp sanayimizin kurulması ve inkişafı elzemdir.

Bizim durumumuzda olan memleketlerin bazısı ağır harp vasıtalarını ve hatta nükleer silâhları imal etmeye

başladıkları halde bu sahada onlardan geri kalışımızın sebebini şimdiye kadar takip edilen anlayışsız ve hareketsiz politikada buluyoruz.

Askerî Plânlama Dairesi :

33 — Ordumuzun vurucu gücünün arttırılması, teknik bilgisinin geliştirilmesi, askerlik müddetinin kısaltılması, ağır harp sanayiinin kurulması, diğer memleketlerde askerî sahada vukua gelen inkişafların yakinen takibi, nükleer ve diğer modern silâhların imaline girilmesi, askerin talim ve terbiyesinde modern usullerin tatbiki, subay, ast-subay ve erlerimizin daha kolay ve rahat yaşama şartlarına kavuşturulması askerlik hizmetlerini aksatmadan ordunun sahip olduğu ilmî ve teknik potansiyel kudretinin yurt kalkınmasına daha fazla iştirak ettirilmesi ve Ordumuzun modern standartlar bakımından iftihar edilecek bir seviyeye erişmesi gibi mevzuları muasır ilmî fennî ve askerî şartları ve malî imkânları gözönünde tutarak, tahakkuk safhasına koyacak, bir askerî plânlama dairesi kurulmasına taraftarız.

34 — Partimiz orduyu aynı zamanda memleketin fikri ve manevî kalkınmasını sağlayacak büyük bir okul olarak kabul eder.

Askere millî, tarihî, hamasî kültür aşılınması askerin sanat ve hüner sahibi olması için askerî eğitimin daha geniş imkânlara kavuşturulmasında fayda görüyoruz. Bunu temin gayesiyle, Millî Eğitim Bakanlığı ile Millî Savunma Bakanlığının iş ve güç birliği yapmasını ve askerliğini yapmakta olan kültürlü kimselerden geniş ölçüde istifade edilmesini lüzumlu görüyoruz.

Adalet Mekanizması :

35 — Adalet mekanizması ferdi, iktisadî, malî, idarî, siyasî ve teşriî organları murakabe eden geniş selâhiyetlere sahiptir. Bu itibarla adalet teşkilâtının millî hayatımızda oynadığı rol çok mühimdir. Bu mühim vazifeleri hakkiyle ifa edebilmesi için, asrımızın değişen şartları içerisinde adliyemizi daha sür'atli bir çalışma sistemine ka-

vuşturmak, statik bünyeden dinamik organ haline geçirmek kat'i bir ihtiyaçtır.

36 — Hâkimlik mesleğinin kudsi ve manevi mevkiini, şeref ve haysiyetini koruyucu hedbirlerin alınması başta gelen vazifemiz olacaktır. Hâkimlerin yetişmesinde ve mesleğe kabullerinde hukukî bilgi ve meslekî tecrübenin yanında, yüksek ahlâk ve karakter, millî mefkûremize sadakat, birinci derecede nazara alınacaktır.

Türlü ihmaller dolayısıyla ahlâk bozucu hareketlerin cemiyetimizin temellerini tahrip etmeye devam ettiği devrimizde bünyemizi bu mikroplardan temizleyecek millî ahlâkımızı kurtaracak, böylece istiklâl ve istikbalimizi teminat altına alacak sihirli kuvvet, adliye mekanizmasıdır. Mahkemelerin bu vazifeyi ifa edebilmesi için kanunlar yeniden tanzim edilecek ve teşkilât takviye olunacaktır.

37 — Hukuk fakültesinin ve hukukla ilgili diğer Yüksek Okulların hem ameli ve hem de nazari tedrisat yapmasına önem verilecek ve mezunların meslekî bilgi bakımından daha iyi yetişmeleri için gereken tedbir alınacaktır.

38 — Adliye dairelerinin perişanlıktan kurtarılması ve makamın kudsiyetiyle mütenasip maddî imkânlarla kavuşturulması elzemdir.

39 — Dâvaların sür'atle neticelenmesini temin için iş hacminin artıp eksilmesini nazara alarak mahkeme veya hâkim sayısını ona göre tanzim edecek hareketli bir çalışma sistemi getirmek kararındayız.

40 — Dâvaların uzamaması için usul kanunlarında değişiklik yapılmasını asrımızın seri haberleşme ve nakil imkânlarından adliyemizin azamî derecede istifadesini, tarafların kasten mahkemeyi uzatmalarına veya ihmallerine engel olacak tedbirlerin alınmasını, harç ve sair masraf tahsili mekanizmasının tarafların ihtiyarından kurtarılarak otomatik ve pratik hale ifrağını temin edeceğiz.

41 — Temyiz mahkemesinden işlerin çabuk çıkmasını temin edecek ve iş hacmine göre ayarlanacak bir çalışma sistemi tatbik edeceğiz.

42 — Mahkemelerin rüyet edecekleri mevzulara göre ihtisas yapmalarını sağlamaya ve zararlı cereyanların sür'atle tasfiyesi için ihtisas mahkemesi kurmaya ehemmiyet vermekteyiz.

43 — Yüksek Hâkimler Kurulunun daha sür'atli çalışması ve hâkimlerin murakebesinde daha tesirli olmasını temin edeceğiz.

44 — Ceza dâvalarında hiçbir fonksiyonu bulunmayan Sorgu Hâkimliği müessesesinin kaldırılması ve hazırlık tahkikatının hukukçular tarafından mahallinde yapılması için Savcılığın takviyesi ve teknik imkân ve vasıtalarla teşhizi fikrindeyiz.

45 — Cezaevlerinin, tevkif evlerinden ayrılmasına, tevkif evlerinin islâhına matuf ve cezaevlerinin meslekî, ahlâkî ve kültürel bakımlardan mahkûmları islâh eden ve bir sanat ve hüner sahibi yapan okullar haline getirilmesine yarayacak tedbirleri alacağız.

46 — İcra dairelerinin kesin neticeyi istihsale kadar kendiliğinden işler hale gelmesini temin edeceğiz.

47 — İşlenen suçların bölgelere göre dağılışını ve bölgelerin hususiyetini nazara alarak Millî Eğitim ve dinî irşat faaliyetlerini tanzim suretiyle suçların ruhî saiklerini izaleye yarayacak, suç işlenmesini önleyecek, tedbirleri alacağız.

İktisadî Politika :

48 — Ana politikamız olan, ferdin gerçek şahsiyetini kazanmasına yarayacak umumî, ahlâkî ve kültürel kalkınmanın, iktisadî hayata istikrar ve içtimaî adaleti getireceğine inanıyoruz. İnsan unsurunun sağlam olduğu cemiyetlerde, fertlerden azamî randıman sağlanır. Rejimlerin veya iktisadî sistemlerin rolü, ikinci plânda kalır. Fert ister kamu sektöründe çalışsın, ister özel sektörde çalışsın hak va daletten ayrılmayacağı için, insanlar, birbirini ve cemiyetin potansiyelini istismar etmez.

Sıhhatli ve tabii bir cemiyet nizamı fertlerin kendiliklerinden, içten gelerek hakka riayet etmelerinden doğar. Partimiz asıl Milletimizin fitratında mevcut hasletlerin değerlendirilmesi halinde bütün dünyaya ışık tutacak, iktisadî nizamın temelini teşkil eden örnek bir ahlâkî nizamın doğacağını kabul eder.

49 — Partimiz, bu temel hakikatı tanımayan, önce, cemiyetin ahlâkî nizamını bozan, sonra bozuk ahlâkın hüküm sürdüğü vasattaki iktisadî dengesizlikleri ve çeşitli haksızlıkları ve istismarları bahane ederek, iktisadî hak ve hürriyetlerin fertler tarafından suiistimal edildiğini iddia eden ve bu hak ve hürriyetleri ferdin elinden alarak devletleştirmeye kalkışan ve neticede memleketi büyük bir cezaevi ve vatandaşları her türlü hak ve hürriyetlerinden mahrum bırakılmış mahkûmlar haline getirmek isteyen sosyalist ve komünist felsefenin karşısındadır.

Partimiz materyalist görüşün diğer bir tatbikat şekli olan ekonomik hayatta, sermaye hareketlerini insanlığın maddî ve manevî gelişmesine zarar verecek şekilde başıboş bırakan, sermayeyi ve sermayenin nemâlanmasını mücerret gaye sayıp insanlığı vasıta addeden ve bir kısım zümrelere meşrû esaslar dışında çalışmadan tüfeyle şekilde istismar imkânları sağlayan materyalist - kapitalist görüşlerin de karşısındadır.

Temel iktisadî felsefemiz, milletimizin asırlarca dayandığı manevî ve millî değerlerden, mülhem olup, helâl kazancın teşvikçisi, mülkiyet hakkına hürmetkâr olmak esaslarını ihtiva eder. Örneğini Doğu Bloğunun sosyalist veya Batının sermayeyi putlaştıran başıboş kapitalist modellerinden alan taklitçi görüşlerin dışında ve üstündedir.

Görüşümüz insanı manevî ve maddî; hayatıyla kavrayan iki buudlu bir iktisadî gelişme esasına dayanır.

Bu itibarla beşeriyeti kurtaracak tek çıkar yol ahlâkî nizamdır. Partimiz ahlâkî nizamı karma ekonominin sıhhati ve teminatı sayar. Ahlâkın bozulmasına seyirci kalan cemiyetlerde karma ekonominin, koyu bir devletçiliğe müncer olacağını kabul eder ve ahlâkî destekten mahrum bir karma ekonomi politikasını kifayetsiz addeder.

50 — Temel ölçüsü bu olan Partimiz cemiyete ahlâkî nizamı hâkim kılacak her türlü tedbirleri alarak içtimâî ve iktisadî şartları zevale ermeyen bir adalet ve istikrara kavuşturacaktır. Böyle bir vasatta, özel teşebbüsü geliştirmeye, teşvik etmeye, yol gösterici olmaya çalışacaktır. Ferdin malî gücünün, zekâsının, tecrübe ve ihtisasının ve enerjisinin iktisadî kalkınmamızda tam mânasiyle değerlendirilmesi için adilâne tedbirler alınacaktır.

Iktisadî Politikada Devletin Vazifesi :

51 — a) Devlet Yol, su enerji, elektrik, eğitim, muhabere, sağlık tesisleri ve saire gibi alt yapı hizmetlerini ifa eder.

b) Devlet özel teşebbüsün kuramadığı iktisadî ve sınaî tesis ve teşebbüsleri kurar, bunların verimliliğini temin ettikten sonra, özel teşebbüse devretme gayesiyle çalışır ve bunun şartlarını hazırlar.

c) İktisadî vasıta ve imkânları temin eder. Bunları özel teşebbüsün istifadesine arzeder.

ç) İktisadî kalkınma için kurulması gerekli müesseseleri ve mamûllerinin dünya piyasalarında diğer rakip memleketlerdeki mamûllerle rekabet edebilmeleri için yapılması gerekli yardım ve teşvik unsurlarını araştırır, gerekirse projelendirir ve özel sektörün fırsat ve imkân eşitliği dahilinde bu teşebbüslere iştirakini sağlar.

d) Topyekûn ekonomik kalkınmanın gerektirdiği teşebbüslerin ahenkli bir şekilde kurulabilmesi için devlet, icbar etmez, elindeki imkânları uygun şekilde ayarlar ve teşvik yoluyla millî ekonomik kalkınmayı özel sektörden faydalanarak gerçekleştirir.

e) Devlet, ekonomimizde halen yük durumunda bulunan bölgeleri müstahsil durumuna geçirerek, kuvvet katan birer uzuv haline getirmeli ve bu gayeye erişmek için, az gelişmiş bölgelerin sür'atle kalkınması maksadiyle iktisadî alanda yeterli müessir teşvik tedbirlerini almalıdır.

f) Devlet iktisadî sahada, halen tatbik edilmekte olan mahdut zümre özel sektörcülüğü yerine, kalkınmayı bütün yurt sathına yayan ve kalkınmadan faydası olacak bütün atıl güçleri seferber edecek, bir yaygın özel sektör politikası yürütmelidir.

g) Devlet yine bu hizmetleri yürüten, değişen şartlara sür'atle intibak edecek ve meseleleri kalıplaşmış ön fikirlere göre değil, millî menfaatlerin gerektirdiği elâstikiyet içerisinde zaman, para ve enerji israfına mahal vermeyecek bir tutumla halledecektir.

Malî Politikamız :

52 — a) Türk parasının kıymetini korumak ve arttırmak için gereken müessir tedbirlerin vakit geçmeden alınması...

b) Kambiyo tahditlerinin asgariye indirilmesi... -

c) Memlekette adil bir gelir dağılımının temini...

d) Fert başına millî gelirin arttırılması ve bu artışın fiat artışlarından daha üstün olmasının temini yolu ile refahın arttırılması,

e) Vatandaşların ödeme gücüyle mütenasip, adil ve her türlü çapraşık sistemlerden uzak, basit, müessir ve iktisadî kalkınmamızı teşvik edici bir vergi politikasının takibi...

Küçük esnafın, sanatkârın ve küçük tüccar ve çiftçinin defter tutma mükellefiyetinden kurtulması için pratik vergilendirme metodlarının tatbiki,

Vergilerin arttırılmasından ziyade, tahsillerinde ziyatı önleyecek malî murakabe ve tahsil sistemlerinin getirilmesi,

Asgarî geçim haddinin fiat indekslerine bağlı olarak makul bir seviyeye yükseltilmesi,

f) Bütçelerin denk ve samimî bütçe olarak hazırlanması ve devlet harcamalarında israfın ve yurt dışında millî servet ve imkânların heder olmasına yol açacak tutum ve faaliyetlerin önlenmesi,

g) İktisadî Devlet Teşebbüslerinin sür'atle ıslâhı ve ekonomimize yük olmaktan kurtarılması,

h) Maliye Bakanlığı teşkilâtının bugünün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden düzenlenmesi,

Malî politikamızın başlıca prensiplerindedir.

Plân Anlayışımız :

53 — Kalkınmamızın hızlı, devamlı ve kararlı olabilmesi için, umumî bir plâna bağlanmasını zarurî görüyoruz.

İnanığımız plân modeli, devletin hususî teşebbüsü zaafa uğratmasına müncer olacak bir plânlama olmayıp, plân, devlet sektöründe emredici, hususî teşebbüste ise, birbirinden ayrı ve habersiz olarak gelişen çeşitli iktisadî

teşebbüsler arasında önemli boşlukları doldurucu, âhenk sağlayıcı, yol gösterici ve teşvik edici bir plân olmalıdır.

Sadece merkezî planlama yetersizdir. Bölgesel plânlamayı zarurî görüyoruz. Plânlama Teşkilâtı aynı zamanda teferruata dalmış bir icra organı olmamalıdır. Makro, hedefler, bölgesel hedefler, araştırma ve özel hallerde projelendirme ile meşgul olmalı, icraatı, plânlama ile iyi bir işbirliği halinde bulunan icracı organlar yapmalıdır. Plânlamanın icap ettirdiği her türlü teşvik tedbirleri firma firma tatbik edilmeli umumî prensiplere bağlanarak herkesin mevcut imkânlardan faydalanma hakkının tanınması ve tatbikatın âleniyet ve fırsat eşitliği prensipleri dahilinde yürütülmesi gerçekleşmelidir.

Araştırma ve proje çalışmalarında aksine harekete mecbur kalmadıkça millî uzmanlardan faydalanmağa son derece dikkat etmelidir.

Sanayileşme Dâvamız :

54 — Ülkemizin sahip olduğu zengin yeraltı ve yerüstü kaynakları kudretli bir ağır sanayi kurmamıza müsaittir. Bugün milletlerin siyasi ve iktisadî bağımsızlığının teminatını ağır sanayi teşkil etmektedir. Kalkınmamızın muharrik gücü, motoru sanayidir. Milletimizin her bakımdan kuvvetlenmesi ve yarının dünya siyasetinde nâzım rolü oynayacak Büyük Türkiyenin doğması sanayileşmede göstereceğimiz muvaffakiyete bağlıdır.

Ağır sanayi aynı zamanda harp sanayiinin temeli olduğundan ve ağır harp sanayiine dayanamayan bir milletin, vatanını istiklâlini ve istikbalini koruması son derece zorlaşmış bulunduğundan Partimiz bu dâvaya lâyık olduğu ehemmiyeti verecektir.

Herşeyden evvel bu zaruretin bütün yönleriyle gözönünde bulundurulması maddî ve manevî kaynaklarımızın ve insan gücümüzün bu uğurda seferber edilmesi lüzumludur.

55 — Ağır sanayiimizi kuracak ve geliştirecek teknik ve tecrübeli elemanların yetiştirilmesine hız verilmelidir.

56 — Uzun vadeli bir sanayileşme plânı yapılması halihazır sanayiimizin, tabii kaynaklarımızın ve yakın

uzak memleketlerin sanayilerinin içinde bulunduğu şartlar hesaplanarak kalkınmamızın umumî stratejisi tayin edilmelidir.

57 — Gelişmeyi hızlandırmak gayesiyle devlet sanayi ile alt yapı, tesislerini sür'atle kurmalı ve yurdun müsait yerlerinde, sanayi inkişafı bölgeleri tesis edilmelidir.

58 — Sanayileşmemize mâni olan en büyük engelin, mevcut mevzuattaki yıpratıcı ve yorucu tatbikat güçlükleri olduğunu müdrükiz. Sınâî tesislerin dünya rekabeti yapabilecek şekilde ve kolaylıkla kurulup gelişebilmelerini teminen diğer memleketlerin tatbik etiklerinden daha mükemmel bir "Sanayi Teşvik Kanunu" nun bir an evvel çıkartılmasını sanayileşme dâvamızın baş şartı olarak görüyoruz.

59 — Yeni bir "Sanayi Teşvik Kanunu" nun verimli bir şekilde tatbiki için sermaye piyasasının bir an evvel kurulması ve yurdun her yerine yayılmış bir "Sanayi Finansman Organizasyonu" sür'atle gerçekleşmelidir.

60 — Sınâî tesislerin sadece bir kaç büyük şehirde toplanması yerine her yerde kurulması uygun ve ekonomik olan tesislerin bir an evvel araştırılarak sınâî kuruluşların bütün yurt sathına dağılmasını temin etmek ve bütün yurt sathında her türlü imkânı seferber ederek sür'atli ve gayretli bir sanayileşme hamlesini gerçekleştirmek başlıca hedefimizdir.

61 — Sınâî tesisler kurulurken bunların taklidî tesisler olmayıp araştırma gücü olan inkişafa müsait tesisler olmasına bilhassa önem verilecek, tesislerin teknik erkânı harbiyelerinin millî personelden müteşekkil olmalarına titizlikle dikkat olunacaktır.

62 — Ziraat sektöründe tatmin edilmeyen insan gücünün, sanayi sektörüne mal edilmesi için acil tedbirler alınmalı, mümkün mertebe işsizlere iş sahası açan yatırımlar öne alınmalıdır.

63 — Sanayileşme ve şehirleşme hareketleri birbiriyale ahenkli şekilde yürütülmeli, şehir, kasaba ve köylerde gizli işsizliğin önlenmesi, heder olan insan gücünün ve zamanın değerlendirilmesi için her bölgenin hususiyetlerine ve imkânlarına göre el sanatlarını ve küçük sanayii geliştirecek plânlar yapılmalıdır.

64 — Sermayenin teşekkülü ve sanayileşme hareketlerine tahsisi için, teşvik edici ve kolaylık gösterici usuller tabtik edilmelidir.

65 — Bir ziraat memleketi olduğumuz için ziraatla alâkalı sanayiın tesisi işi öne alınmalı ve hayvancılığımızın gelişmesine ve ilgili sanayiın tesisine önem verilmelidir.

Az Gelişmiş Bölgelerimizin Kalkınması :

66 — Az gelişmiş bölgelerimizin bir an önce gelişmiş bölgelerimiz seviyesine erişmesi için, umumî kalkınma plânına bağlı olarak, bölgeyi kalkınma plânları yapılması ni ve ciddiyetle tatbikini gerçekleştirmek kararındayız.

Bu bölgelere hususî teşebbüs tarafından yapılacak yatırımları teşvik için arsa ve malzeme temininde, kredi tahsisinde kolaylık gösterilmesine ve vergilendirmede adil bir muafiyet tanınmasına taraftarız.

Az gelişmiş bölgelerde şayet ahâlî, kurulacak ekonomik sınaî tesislerin finansmanına öz sermaye katamıyacak durumda ise tesislerin devlet yardımıyla kurulması ve bunların kârlılıklarının temininden sonra devlet elindeki hisselerin halka mal edilmesi suretiyle geri kalmış bölgelerin sanayileşmesine yardım olunacaktır.

Az gelişmiş bölgeler için yapılacak kalkınma plânlarında, ekonomik kalkınmayı kolaylaştıracak, yol, enerji, elektrifikasyon, sulama ve millî eğitim ve sağlık hizmetleri gibi meselelerin de âhenkli olarak ele alınıp sür'atle hal tarzına bağlanmasını temin etmek kaçınılmaz bir zarurettr.

Halen az gelişmiş bölgelerdeki banka plâsmanları genellikle o bölgedeki halkın mevduatından daha az durumdadır. Bu bölgelerin kalkınması için, buralardaki mevduatın bir kaç büyük şehre ve ithalâtın finansmanına kaydırılması yerine, bilâkis bu bölgelerin kredi imkânları ile desteklenmesine gayret edilecektir.

Ticarî Politika :

67 — İç ve dış piyasalarda itimadı tesis edecek ticarî ahlâkı koruyacak tedbirler alacağız. Tüccar derneklerinin ve odaların bu mevzuda daha tesirli bir murakabe yap-

masını temin ile spekülâtif piyasa oyunlarının önlenmesine ve müstakar bir piyasanın kurulmasına ehemmiyet vereceğiz. Sanayi odalarının, ticaret odalarının ve ticaret borsalarının buldukları bölgelerdeki iktisadî kalkınmaya önayak olmaları için gerekli tedbirleri alacağız.

68 — Kredi mekanizmasının ticarî ihtiyacı zamanında karşılması ve ticarî hayatın seyyaliyetine intibak etmesi lüzumuna inanıyoruz.

69 — Kökü dışarda olan yabancı ideolojilere gizli, aşıkâr hizmet maksadiyle yapılan ticarî faaliyetlere mâni tedbirler getireceğiz.

70 — Türkiyemizin ekonomik gücünü arttıracığı için tarihi ve kültürel bağlarla bağlı olduğumuz memleketlerle müşterek pazar kurulmasına çalışacağız.

Dış Ticaret :

71 — Dış ticaretin millî itibarımızla ilgili son derece mühim bir konu olduğunu müdrükiz. Dış ticaret hacminin artırılması ve dış ticarete dengenin sağlanması başlıca hedefimiz olacaktır.

İhracı mümkün malların imal ve istihsalinin arttırılması, standardizasyonun temini, kalitelerinin ıslâhı, maliyetlerinin düşürülmesi ve yurt içerisinde kâfi miktarda yapılabilen veya istihsal olunabilen malların ithalinin önlenmesi, hammadde olarak ihraç edilen emtiyanın mamûl veya yarı mamûl hale getirilmesi yolunda çareler aranması ve daha buna benzer ihracatımızı arttıracak veya verimli kılacak tedbirlerin alınması ve bütün imkânlarla ihracatın teşviki için çalışacağız. Bilhassa sınaî mamûllerin ihracına önem verilecektir.

Dış ticarete lisans, kontenjan, takat, prim gibi ticarî hayatı normal seyrinden uzaklaştıran sun'î tahditlere (fevkalâde haller dışında) yer vermeyeceğiz. İhracatla ilgili mevzuatı yeniden tanzim ve ihracatı plân hedeflerine uygun nisbette arttırmak için gerekli makamlara gerekli yetkilerin verilmesini temin edeceğiz.

Dış piyasa hareketlerini çok yakından takip eden ve iç piyasa imkânlarını buna göre sür'atle değerlendiren sistemleri geliştirmek, dış ve iç piyasalarda ekonomik pazarlar-

ma yapabilecek güçlü müesseseler teşekkülünü sağlamak kararındayız.

İç Piyasa :

72 — Malların müstahsilden veya imalâtçıdan, müstahlikin eline daha ucuz intikali için tüccarları ve müstahsilleri koruyucu tedbirleri alacağız. İhtikârın ve istismarın önlenmesine ve ticarî rekabetin eşit şartlar içerisinde cereyanına çalışacağız.

73 — Kredilerin tevziinde ihtiyaç sahiplerinin ödeme güçleriyle mütenasip olarak, krediden istifadelerini ve kredilerin yurt sathında adilâne bir şekilde dağılmasını ve bölgeler arası muvazenesizliğin izalesini istihdaf edecek bir sistemi geliştireceğiz.

74 — Devletin ve hususî teşebbüsün işletemediği, ele alamadığı ticarî ve sınaî mevzularda, millî menfaatlarımızın korunmasına azamî itina göstermek kayıt ve şartıyla yabancı sermayenin faaliyette bulunmasına taraftarız.

İşçi Hakları :

75 — Çalışarak, alınteri dökerek helâl para kazananların ömürlerini yurt kalkınmasına hasredenlerin haklarının korunması için kurulmuş olan müesseseleri inkişaf ettirecek ve bunların işleminde daha adil ölçüleri hâkim kılacağız.

Fiat ve geçinme indekslerine göre ayarlanacak bir asgari ücret politikasının uygulanmasını zarurî görüyoruz.

İşçi ücretlerinin tesbit ve tanziminin adil esaslara müstenit olması temin edilecektir.

76 — İşçilerimize sıhhi çalışma şartları sağlamaya, eşit ise eşit ücret kaidesini gerçekleştirmeye, devlet sektörü ile hususî teşebbüs işyerleri arasındaki, iş emniyeti farkını izaleye çalışacağız. Ziraat işçilerinin meşru haklarına kavuşmasını temin edeceğiz.

77 — Siyasî tesislerden uzak bir sendikacılık faaliyetinin teessüsü için gereken tedbirleri alacak, işçilerimiz ile işverenlerimiz arasında karşılıklı sevgi ve saygıya ve

vicdanî ölçülere dayanan bir ahenk teminine gayret edeceğimiz.

78 — İşçilerin ucuz meskene kavuşmasını, hastalık, analık, iş kazaları, meslekî hastalıklar, ihtiyarlık, malûliyet ve ölüm gibi hallerde müşkülâta uğramadan içtimai yardıma nail olmalarını temin edeceğiz.

İşçilerin emeklilik haklarının yeterli olmasını temin için gereken tedbirleri alacağız.

Kadın ve çocuk işçilerin, çalışma şartlarının vicdanî ve ahlâkî esaslara göre tanzimini lüzumlu sayıyoruz.

79 — Devlet yatırımlarını yeni iş sahaları, iş imkânları açacak şekilde tanzime, işsizlere iş bulma ile vazifeli müesseselerimizi daha ciddi ve başarılı kılmaya ve bu hususta daha verimli yeni usuller tatbikine kararlıyız.

Yurt dışındaki işçilerimizin edindikleri bilgi ve tecrübeden ülkemizin istifadesi ve biriktirdikleri sermayenin değerlendirilmesi için bâkir iş sahalarını ve tabii kaynakları harekete geçirecek plânlar yapılmasını ve bu tür-lü teşebbüslerin teşvik edilmesini vazife telâkki ediyoruz.

Zirai Reform :

80 — İnsan unsurunun eğitilmesi: Zirai reform köy kalkınmasının en ehemmiyetli unsurudur. Ziraatta dönüm başına düşen geliri arttırmak için eğitim ve öğretimin birinci derecede rol oynayacağını kabul ediyoruz. Her şeyden önce köylümüzü eğitim yoluyla modern ziraatın icaplarına intibak edecek bilgi ve tecrübelerle takviye etmek kooperatifçiliğe ve müşterek çalışma itiyadına alıştırmak lâzımdır. Bu maksatla açılmış ve açılacak meslek okullarına, tohum islâh istasyonlarına, nümune ve üretme çiftliklerine ilâveten köylerde ilkokullarda köyün zirai bakımdan taşıdığı hususiyetlere cevap verebilecek yardımcı derslerin ihdasına taraftarız. Ayrıca köylünün bu bakımdan yetişmesi için köy okullarında gece kursları açılması lüzumuna inanıyoruz.

Bu itibarla köy okullarında vazife alacak öğretmenlerin yetiştirilmesinde de gereken islahatı yaparak, köylerimizin taşıdığı hususiyetlere cevap verecek köyün iştiغال ettiği ziraat türünde köylünün kalkınmasına yardımcı olabilecek bilgilerle teçhiz edilmelerine dikkat edeceğiz.

Köyde vazife alacak din görevlilerinin de köyün her bakımdan kalkınması ve bilhassa ziraî sahada yeni usullere alıştırılması için köylüye yardımcı olmaları sağlanacaktır.

Köy kalkınmasında ve modern ziraata intibakta öğretmenin, din görevlisinin ve teknik elemanın fikir ve işbirliği yapabilecek, köylümüzün haleti ruhiyesine hitap edebilecek ve onun maddi ve manevî gücünü harekete geçirecek, zihniyette olmalarına itina gösterilecektir.

81 — Ziraî reformda çiftçinin eğitilmesinden sonra, toprağın ve diğer istihsal vasıtalarının islahı 2 nci mühim meseledir.

a) Bölgelerin iklim şartlarına ve toprağın hususiyetlerine göre ziraî işletmelerin vûs'atı ve işletmede bulunması gereken vasıtaların tesbiti, tatbik edilecek ziraî usullerin ve ekilecek mahsul nev'i ile kullanılacak gübrenin ve sulama metodunun tayini ziraî plânlamamızın ele alacağı mevzulardan biridir.

b) Yukarıdaki şekillerde tesbit edilen işletmelerin parçalanarak birim sahada verimin düşmesini önleyecek hukuki ve demokratik tedbirler alınacaktır.

c) Ziraî kredileme politikası, kredinin başka gayelere sarfedilmesine mâni olacak usullere kavuşturulacaktır.

d) Çiftçi ile temas halinde olan Ziraat Bankası, Teknik Ziraat Müdürlükleri, Kooperatifler ve Toprak Mahsulleri Ofisinin anlaşmalı ve ahenkli bir çalışma nizamı içerisinde çiftçiye yardımcı olmasına çalışılacaktır.

e) Pancar ziraatinde, pancar kooperatiflerinin, müstahsile yardım hususunda başarılı olan metodundan mülhem olarak diğer ziraat alanlarında da buna benzer usuller geliştirilecektir.

f) Yorgun arazinin gübrenilmesi, islahı, sulanması modern âletlerle işlenmesi organize edilecektir.

g) Küçük ve büyük sulama işlerine hız vermek için gereken tedbirleri alacağız.

h) Müstahsile yerli müesseselerimizde imâl ve istihsal olunan ucuz ziraî makine ve âlet, ucuz gübre ve ziraî mücadele malzemesi ve nakil vasıtası temini ve müstahsilin fahiş fiyatla yabancı firmalardan vasıta alarak istismar edilmekten kurtarılması en çok üzerinde duracağımız meselelerden biri olacaktır.

i) Verimli olarak işletilmeyen veya ihmal olunan büyük azarileri satın alarak, dağıtılması mümkün devlet arazisi ile birlikte verimli ünitelere ayırarak topraksız çiftçiye tevzi edeceğiz.

j) Ziraat, sanayi ve ulaştırma sektörlerinin ahenkli bir gelişmeye mazhar olması için memleket çapında teferuatlı bir plân tanzim edilmesine taraftarız.

k) Ziraat, hayvancılık ve ormancılıkla ilgili sanayinin gelişmesi ve ziraatla ilgili küçük sanayinin temin edilmesi gizli işsizliği önleyeceğinden bu mevzuun isabetli bir şekilde plânlanmasına çalışılacaktır.

Bu meyanda meyvecilik ve sebzeçiliğin ve bunlara bağlı olarak konserveçiliğin gelişmesine önem verilecektir.

l) Mahsulün pazarlanması ve iç ve dış piyasalarda sürümünün temini için standardizasyonuna, maliyetlerin düşürülmesine kalitenin yükseltilmesine ve istihsalin artırılmasına çalışılacak müstahsilin iştiraki ile güçlü pazarlama müesseselerinin kurulmasına yardım olunacaktır.

m) Erozyonun önlenmesine, teraslama ve ağaç dikme gibi tedbirlerin alınmasına dikkat edilecek, kır haline gelmiş arazide zeytinlik, fıstıklık ve bağ dikilmesini teşvik ederek, vatandaşlara maletmeğe çalışacağız. Orman sahalarımızın artması ve bunların en iyi şekilde işletilmeleri için gereken tedbirleri alacağız.

Ormancılık :

82 — Ormanlarımız bütün tedbirlere ve yasaklara rağmen azalmaktadır. Bu azalmayı önlemek için sadece polisiye kuvvetleri harekete geçirmek şimdiye kadar umulan başarıyı sağlamamıştır. Halkımızın ve köylümüzün ağacı ve ormanı sevecek ve bütün boş sahaları ağaçlandıracak zihniyette ve inanışta yetiştirilmesi lüzumuna inanıyoruz.

83 — Orman içi köylülerinin, orman mahsulünü işleyecek ve değerlendirecek sınaî ve ticarî teşebbüslerde çalıştırılarak geçimlerinin temini, köylünün mahrukata ve inşaat malzemesi olarak kullanmak mecburiyetinde olduğu kerestenin başka malzemelerle karşılanması hususunda tedbirler alacağız.

84 — Resmî müesseselerin, köy, belediye gibi hükmi şahısların ve hususi müesseselerle, vatandaşların ağaçlandıırma faaliyetine hız vermesine iştiraki için teşvikkâr usullerin geliştirilmesine çalışacağız.

Hayvancılık :

85 — Ziraî reforma muvazi olarak hayvancılığın ıslâhına çalışacağız. Mer'aların ıslâhı, hayvan yemi istihsalâtının arttırılması, kalitesinin ıslâhı ve ucuzlatılması, ahır ve besi hayvancılığının teşviki, kümes hayvanlarının daha geniş ölçüde yetiştirilmesi için tedbirler alınması ve bu gaye ile kredi politikasının ayarlanması icap ettiğine inanıyoruz. Hayvanlardan istihsal edilen maddelere ait endüstrinin bu hareketlerle birlikte geliştirilmesi şarttır. Hayvancılık sahasındaki araştırmaların arttırılması ve daha verimli hale getirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Veteriner hekimlerinin emeğinden daha büyük hacimde faydalanılarak ilmî ve modern esaslarla hayvancılığımızı geliştirmek gayemizdir.

Su Ürünleri :

86 — Su ürünleri bakımından çok zengin olan denizlerimizimizin taşıdığı potansiyeli değerlendirecek bir organizasyona ve tekniğe sahip değiliz.

Balıkçılığımız geri durumdadır. Avlanmada tatbik edilen usuller su ürünlerinin neslini azaltacak mahiyettedir.

Devlet balıkçılığımızın inkişafı için gereken imkânları hazırlamalıdır. Balıkçılık teçhizat ve işletme malzemesinin ucuza temini ve balıkçılarımızın teçhizi için her türlü tedbirler alınmalıdır. Su ürünlerinin avlanması, soğuk hava depolarında muhafazası, yurt içinde ve yurt dışında pazarlanması, bozulmadan depolanmasına ve nakline yarayacak modern vasıtaların temini ve halkımızın su ürünlerinin istihsal ve istihlâkine alıştırılması ve bütün bunların yanında konserve sanayiinin inkişafı temin olunmalıdır.

Ulaştırma :

87 — İktisadî kalkınmamızın can damarı olan ulaştırma hizmetlerinin yeni baştan tanzimi gerekmektedir. Devlet Demiryollarımız pek az istisnası ile bundan (40) sene evvelki usullerle çalışmaktadır. Malzeme çok eskimiştir. İntizam ve sür'at yoktur. Demiryollarımız bir program dahilinde millî imalât ile yenilenmelidir.

Karayollarımız artan trafik hacmine kâfi gelmemektedir. Yollarımızın yapılmasında tatbik edilen sistem hatalıdır. Yapılan yollar çok kısa zamanda yıpranmakta ve sık sık tamire lüzum hasıl olmaktadır. Uzun vadeli bir plân içerisinde mütalâa edilecek olursa masraflı ve külfetli bir yol politikası takip ettiğimiz meydana çıkar. Köy yolları inşaatında da aynı hatalı durum mevcuttur.

Partimiz bu yanlış politikayı değiştirecek ve daha sağlam ve uzun zaman dayanacak yolların yapılmasına ve böylece tamir masraflarından yapılacak tasarruflarla daha ucuz bir ulaştırma teminine çalışacaktır. Yurdumuzun artan trafik hacmine cevap verecek yol şebekesine kavuşturulması ve büyük şehirlerimizin modern otostratlarla birbirine bağlanması Partimizin başlıca hedeflerinden birisi olacaktır.

İmar, İskân, Şehircilik :

88 — Köylerden şehirlere doğru başlayan akımın doğurduğu içtimaî, iktisadî, sınaî meseleler yanında ele alınması gereken mühim bir mesele de şehircilik, imar ve iskân meseleleridir. Partimiz halkımızın iktisadî seviyesine uygun mesken politikasını şehircilik tekniğinin esasları ile telif edecek ve hem vatandaşlara kolaylık sağlayacak ve hem de şehirlerimizin gayri sıhhi ve intizamsız gelişmesini önleyecektir. Gecekondu sahalılarının islahı ve imarı için daha ciddi tedbirleri alacak emrivakilere boyun eğen bir politika yerine şehirleşme hareketini önden giden ve yol gösteren bir politika ile düzenleyecektir.

Şehir plânlamalarında mabetlerin inşaa ve restorasyonları şehircilik estetiği bakımından ön plânda tutulacak ve mabetlerin ibadetten başka maksatlar için kulla-

nlamıyacaklarına dair kanun hükümleri istisnasız bir şekilde tatbik olunacaktır.

Sağlık Hizmetleri :

89 — Halkın sağlığını korumak vazifesi ile mükellef olan devletin bu vazifesini tatminkâr bir nizama bağlamak kararındayız.

90 — Sağlık hizmetlerinde yurdun az gelişmiş bölgeleri ile gelişmiş bölgeleri arasındaki hizmet eşitliğini temin edeceğiz. Hekimsiz hastahanelerin ve sağlık merkezlerinin hekime ve kâfi miktarda personele kavuşmasını sağlayacağız.

Koruyucu hekimlik faaliyetlerinin yurda yaygın hale gelmesine halkın sağlığını tehdit eden fiziki, kimyevi ve biyolojik tehlikelere karşı tedbirler alınmasına çalışacağız.

Fakir vatandaşların hastahane kapılarında müşkülâta uğramadan parasız muayene ve tedavisini temin edeceğiz.

Yurdun yoldan mahrum bölgelerinde sağlık hizmetlerinin aksamaması için gereken tedbirleri almak kararındayız.

91 — Yurt dışındaki hekimlerin yurda dönmesini temine ve yurt içindeki hekimlerin dışarıya muhaceret etmesini önlemeye yarayacak teşvik tedbirleri alacağız.

92 — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesini devletleştirilme şeklinde anlamıyoruz.

93 — Sağlık hizmetlerinin en hücre yurt köşelerinde dahi teminat altına alınması için gideceğimiz yolda hekimler arasındaki meslekî, ilmi yarışma ve olgunlaşmayı teşvik edici verim ve hizmet farkını değerlendirci bir sistem yürüteceğiz.

Nüfus Siyasetimiz :

94 — Kökü dışarda olan kozmopolit ve gayri millî teşekküllerin manevî istilâ hareketlerine muvazi olarak maddî sahadaki bir tatbikatı olmak üzere girişilen ve "aile plânlaması, nüfus siyaseti, doğum kontrolü, gebeliği

önlemeğ istediği kadar çocuk yapma hürriyeti" adları altında yürütülen millî gelişmemizi engelleme hareketinin şiddetle karşındayız.

Memleketimizin kalkınması, gelişmesi ve yarının dünyasında hakkı olan yeri alabilmesi için gidilmesi icap eden yol; sağlık kontrolü, eğitim ve umumî istihsalı arttırıcı tedbirlerin teminatı altında nüfusun çoğalmasdır.

Büyük ve kudretli Türkiye'nin gerektirdiği nüfus artışı çalışmalarında en büyük ehemmiyetle üzerinde duracağımız husus, sıhhatli nesiller yetiştirmek üzere, gıda ve beslenme konusu olacaktır.

Turizm İşleri :

95 — Tarihi ve tabii zenginliklerimizi yurt ve dünyanın içinde bulunduğu turistik şartları değerlendirecek ve fakat millî ahlâk ve karakterimizin icaplarına uygun olacak bir turizm politikası tanzim edeceğiz.

İç turizmin gelişmesi için, ulaştırma dinlenme ve tatil mevzularında kolaylık sağlamak lüzumuna inanıyoruz.

Yabancı turistlerin Türk Misafirperverliğine yaraşır şekilde karşılanması yurdumuzu ve milletimizi yakından tanımaları, tarihimizin ve kültürümüzün eserleri hakkında bilgi edinmeleri temin edilecektir.

Bu maksadın husulü için yurdumuzdaki tarihi eserlerin araştırılıp bulunmasına ve millî kültürümüze ait diğer eserler ile birlikte onarılmasına öncelik verilecek ve bunlara gereken ilgi gösterilecektir.

Basın-Yayın İşleri :

96 — Basının, radyo ve televizyonun, başarmağa kararlı olduğumuz kültürel ve ahlâki hamlenin yardımcısı olarak faaliyet göstermesini demokratik usullerle temin edeceğiz.

Partimiz bu müesseseleri birer millî eğitim müessesesi olarak görmektedir. Bölge radyolarının çoğaltılması ve birer okul olarak çalıştırılmasını tanzim etmek kararındayız.

97 — Ahlâk bozucu neşriyatı yasaklayan kanunların eksiksiz olarak işletilmesi, yıkıcı cereyanların tasfiyesi basının politikamızın temel prensiplerindedir.

Dış Politika :

98 — Tarihi karakterimize ve milletimizin topyekûn maksat ve iradesine uygun, uzun vadeli, millî, müstakil, şahsiyetli ve müstâkar bir dış politika tatbikine kararlıyız. Dış politikada temel prensibimiz hakkın ve adaletin müdafaası olacaktır.

Beynelmilel alanda haksızlıkları önlemek için mücadele ederek bu mevzuda tarihte parlak misaller vermiş olan milletimizin, Birleşmiş Milletler Anayasasının prensipleri vazedilmeden çok önce bu prensipleri daha mükemmel şekilde yaşadığı ve yaşattığı bir gerçektir. Partimizin dış politikası mânâ ve istikametini bu gerçekten alacaktır.

99 — Beynelmilel mukavelelere, samimi olarak riayet eden milletimizin bu seviyeli tutumunu devam ettireceğiz. Bir yandan barışçı görünerek diğer yandan emperyalist emellerle barışı istismar ve suiistimal eden gayri samimi politikalara müsamaha etmiyeceğiz.

100 — Jeopolitik durumumuz itibariyle tarihi ve kültürel hürriyetlerini garantiye bağlayan prensiplerle teminat altına alınmış bulunan haklarının müdafaası için gereken teşebbüslerde bulunacağız.

Hariciye vekâleti teşkilâtının ihtiyacı olan elemanların ifa edecekleri vazifelerin hususiyetlerine göre yetiştirilmelerine yarayacak Fakültelerin açılması ve kürsülerin ihdas edilmesi lüzumuna inanıyoruz.

M.N.P
Millî Nizâm
Partisi

T Ü Z Ü K

PARTİNİN ADI, GENEL MERKEZİ :

MADDE 1 — Mevzuat dahilinde çalışmak üzere MİLLÎ NİZAM PARTİSİ adıyla bir siyasî parti kurulmuştur. Partinin merkezi Ankara'dadır.

PARTİNİN GAYESİ :

MADDE 2 — Partinin gayesi, programında yazılı hususları yerine getirmek ve bu meyanda hakkın kuvvetini göstermek, geç kalan adalet adaletsizlik olduğundan adaleti sür'atle tahakkuk ettirmek, sefaletin sebebi olan iktisadî ve kültürel geriliği, lüks israf ve sefaheti önlemek; fert, aile ve milletimize meşru her nevi kültürel, refah, saadet, selâmet ile millet hakimiyetini tahakkuk ettirmek, ilme uygun hareket eden âdil, muktedir, feragatlı, faziletli, şahsiyetli, hakka riayetkâr ve nefsine hâkim insanlar yetiştirmek ve millet hizmetinde yetkilendirmek; ecdadımıza doğruluğ fazilet, iyilik, kuvvet ve kudret temin eden sebepleri, devlet idaresinde daima gözönünde bulundurmak; tarafgirlik ve hodgâmlık hisleri ile hareket etmemek; memleket, halkın cehalet ve sefaleti ile harap olacağından cehalet ve fukaralığı yok etmektir.

İKİNCİ KISIM TEŞKİLÂT

Birinci Bölüm : ÜYELER

ÜYELİK ve ÜYE OLMA ŞARTLARI :

MADDE 3 — Üyeler, partiye kaydolma şartlarını haiz olanlardan, partinin gayesini beinmseyen, parti içi maddi ve manevi fedakârlıkta bulunmayı, parti faaliyetlerine katılmayı, belirli bir aidat ödemeyi kabul edenlerdir.

Millî Nizam Partisine kaydolma şartları :

- a) Türk vatandaşı olmak,
- b) Reşit olmak,
- c) Kısıtlı olmamak,

ç) Ağır hapis veya zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, inancı kötüye kullanmak, sahtekârlık, vatana ihanet, komünistlik, mukaddesata hürmetsizlikten mahkûm olmamış olmak. (Affedilenler de kaydedilmezler.)

d) Partinin prensiplerini samimî olarak benimsediğini gösterecek bir hüviyete sahip olmak, manevi değerlere saygısız ve kötü şöhret sahibi olmamak,

e) Memur ve lise ve dengi okullarda öğrenci olmamak.

f) Başka bir partinin üyesi olmamak.

PARTİYE KAYIT ve KABUL :

MADDE 4 — Partiye girme şartlarına sahip olanlar, bu durumlarını bilen iki partilinin tezkiyesini taşıyan iki nüsha giriş beyannamesi imzalayarak oturduğu mahallin ilçe idare kuruluna müracaat ederler.

İlçe idare kurulunca partiye girişleri kabul edilmeyenler il idare kurullarına müracaat edebilirler. İl idare heyeti gerekli tahkikatı yaparak en geç on beş gün içinde karar verir.

Üye isterse kendisine bir parti hüviyet cüzdanı verilir.

Başka bir partiye intisapları sebebiyle halen belediye reisi ve il genel meclisi âzası seçilmiş bulunanlar ile T.B.M.M. üyeliği yapmış ve yapmakta bulunanların partiye kayıt kabulleri genel idare hey'eti kararı ile olur.

Partiden ayrılmış olanların yeniden partiye kayıtları, ilçe idare heyetlerinin teklifi, il idare heyetinin kararı ve genel idare kurulunun tasdiki ile kesinleşir.

Kanunî zaruretler sebebi ile partiden ayrılanların manî halleri bitince müracaatları üzerine kayıtları yenilenir.

PARTİDEN AYRILMA :

MADDE 5 — Partiden ayrıldığını yazı ile bildiren ve partiye kaydolma şartlarından bir veya birkaçını kaybettiği ihbar ile veya re'sen anlaşılın kimselerin kaydı idare heyeti kararı ile silinir. Kaydının silindiği taahhütlü mektupla kendisine bildirilir.

İlgili, tebliği aldığı günden itibaren (15) gün içinde il idare heyetine itiraz edebilir.

ÜYE KAYIT YERİ ve NAKLİ :

MADDE 6 — Her ilçe, noterden tasdikli bir üye kayıt defteri tutmaya mecburdur. Her vatandaş ancak devamlı olarak oturduğu yerin ilçe teşkilâtına kaydolabilir. Yer değiştirenler bağlı buldukları idare kuruluna müracaat ederek naklini yaptırır.

Partiye kayıtlarına karar verilenlerin, üye giriş beyannamesinin bir-örneği altına karar, tarih ve numarası ile ilçeye kayıt sıra numarası işlendikten sonra il idare heyetine gönderilir. İl, bu giriş beyannamelerini, ilçelerin köy ve mahallelerine göre dosyalarında muhafaza eder.

İller, ilçelere göre partiye kayıtlı üyelerin listelerini, ayrıca her altı ayda bir de yeni kaydolunan ve ayrılanların listelerini Genel Merkeze gönderir. Genel Merkez ille göre bunu tasnif ve muhafaza eder.

Yardımcı kollar da aynı esasa göre hareket ederler.

ÜYELERİN PARTİ İÇİ ve VATANDAŞLARLA MÜNASEBETLERİ :

MADDE 7 — Parti üyeleri hakkın yılmaz müdafileridirler. İyiliği yapmaya ve yaymaya, kötülüğü önlemeğe çalışırlar. Hüküm verirken istişareye büyük ehemmiyet verirler. Müzakerelerini en güzel söz ve tavırla yaparlar. Daima birbirlerinin yardımcısıdırlar. Milletinin her ferдинin derdini kendine dert edinirler ve çaresini bulmaya gayret ederler, dinamiktirler; iyilikte birbiri ile yarışırlar. Her gün daha ileriye gitmeye, yeni bir hizmet yapmaya, manevi ve middi güçlerini artırmaya çalışırlar. İnanıkları prensiplerin tahakkuku için mallarıyla ve bütün imkânlarıyla birbirine kenetlenmiş olarak mücadeleyi baş vazife bilirler.

Birbirlerine karşı saygılı ve hoş görülü, büyüklerinin izzetlerini korumak, küçüklerinin haklarını muhafaza etmekte dikkatlidirler. Kendilerine bir haber geldiği zaman onu tetkik ve tahkik etmeden bir karara varmazlar. Kimse hakkında kötü niyet beslemezler, herkesin iyiliğini arzu ederler, huzur ve tesanüdün yapıcısı ve samimi bekçisidirler. Nemelâzımcılığın karşısındadırlar, zulmü ve haksızlığı önlemeğe çalışırlar. Vazifelerini şahsi menfaat vasıtası yapmazlar, söylediklerini yaparlar. En büyük gaye-

leri, en güzel ahlâk ile yaşamak, bu yaşayışın şartlarını ve imkânlarını kendileri ve bütün millet için hazırlamaktır.

İkinci Bölüm

PARTİ TEŞKİLÂTI

Parti görevlileri, ilçe, il, merkez teşkilâtı ve yardımcı kuruluşlar.

MADDE 8 —

1 — Merkez Teşkilâtı

- a) Büyük Kongre,
- b) Parti Yüksek Şûrası,
- c) Genel İdare Heyeti,
- d) Genel Başkan ve Genel Başkanlık Divanı,
- f) T.B.M.M. Millî Nizam Partisi Grupları.

2 — İller Teşkilâtı :

- a) İl Teşkilâtı ve Kongreleri,
- b) İl Haysiyet. Divanı,
- c) İl Şûrası,
- d) İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi Millî Nizam Partisi Grupları,
- e) İlçe Teşkilâtı ve Kongreleri,
- f) Köy ve Mahalle Muhtarlık bölgelerindeki Parti Görevlisi.

3 — Partinin Yardımcı Kuruluşları :

- a) Kadın ve Gençlik Kolları Büyük Kongreleri,
- b) Kadın ve Gençlik Kolları Merkez İdare Kurulları,
- c) İl ve İlçe Kadın ve Gençlik Kolları Kongreleri.
- d) İl ve İlçe Kadın ve Gençlik Kolları İdare Heyetleri
- e) Devamlı ve Geçici Komisyonlar.

TEŞKİLÂTTA KADEMELER :

MADDE 9 — Parti Teşkilâtı idari taksimata muvazi olarak kurulur. İlk kademe; muhtarlıklar bölgesindeki parti görevlileridir. Parti görevlileri ilçe idare heyetlerinden seçilir. Ve ilçe idare heyetlerine bağlıdır.

İkinci kademe; ilçe idare heyetleridir. İlçe İdare heyetleri il idare heyetlerine bağlıdır.

Üçüncü kademe; il idare heyetleridir, Genel İdare Heyetine bağlıdır.

Henüz üst kademeleri kurulmayan teşkilât, doğrudan bir üst kademeğe bağlıdır.

MERKEZ TEŞKİLÂTI

Büyük Kongre

MADDE 10 — Büyük kongre iki yılda bir genel idare heyetinin tesbit edeceği yer ve zamanda yapılır. Kongre tarihi teşkilâta en az bir an önce bildirilir.

Genel İdare Heyeti veya Parti Yüksek Şûrasının kararı veya büyük kongre delegelerinin beşte birinin isteği üzerine büyük kongre fevkalâde toplantıya çağrılabilir. Fevkalâde toplantılarda toplantıyı gerektiren meseleler dışında bir gündem maddesi konamaz.

MADDE 11 — Büyük kongre; seçilmiş ve tabii üyelerden teşekkül eder.

İl kongrelerince, o ilin milletvekili sayısının iki katı olarak seçilen delegeler seçilmiş delegeleri teşkil ederler.

Parti Genel Başkanı, Parti kurucuları, parti yüksek şûrası üyeleri, parti genel idare heyeti üyeleri, yüksek haysiyet divanı üyeleri, T.B.M.M.'nin Partili üyeleri ve Bakanlar Kurulunun partili üyeleri ise tabii üyeleri teşkil ederler.

MADDE 12 — Kongre delegelerinin vazife süreleri kendilerini seçen kongrelerin gelecek normal toplantılarına kadar devam eder.

MADDE 13 — Büyük kongrenin gündemi Genel İdare Heyeti tarafından tesbit edilir. Kongre gündemine hâkimdir. Fevkalâde kongrenin gündemi daveti yapan tarafından tesbit olunur, bu gündemde değişiklik yapılmaz.

AÇILIŞ ve BAŞKANLIK DİVANI :

MADDE 14 — Büyük kongre delege tamsayısının salt çoğunluğu ile açılır. Yeter sayı bulunmazsa toplantı ertesi günün aynı saatine bırakılır ve ekseriyet aranmaz.

MADDE 15 — Açılıştan sonra ilk defa, büyük kongre kendine bir başkan, lüzumu kadar başkan vekili ve kâtip seçer. Aksine bir teklif olup karar alınmazsa başkanlık divanı iş'arı oyla seçilir. Bu seçimi müteakip kongre başkanı

ilk olarak parti Genel Başkanına Genel İdare Kurulu raporunu okumak üzere söz verir. Rapor Genel Başkan yahut Genel İdare Kurulu üyelerinden biri tarafından okunur.

MADDE 16 — Büyük Kongre :

- a) Hesap ve Bütçe Komisyonu,
- b) Dilekler Komisyonu,
- c) İtiraz ve şikâyetleri tetkik Komisyonu,
- d) Ayrıca lüzum gördüğü diğer Komisyonları seçer.

Komisyonlara her delege katılabilir, söz hakkı vardır. Ancak Komisyon üyesinden başkası oy kullanamaz.

MADDE 17 — Komisyon toplantı nisabı üye tam sayısının salt çoğunluğudur. Kararlarını ekseriyetle alır. Komisyonların kararları evrakı ile birlikte kongre başkanlığına verilir ve kongrece müzakere edilerek karara bağlanır.

KONGRE MÜZAKERELERİ :

MADDE 18 — Kongre müzakereleri söz sırasına göre cereyan eder. Ancak, Parti Genel Başkanı, Genel İdare Heyeti adına söz isteyen Genel İdare Kurulu üyesi, raporları müzakere edilirken Komisyon Başkan ve Sözcülerine sıraya tabi olmaksızın tercihli söz verilir.

MADDE 19 — Partinin tüzük ve programında değişiklik yapılmasına dair teklifler komisyonda görüşülüp rapora bağlanmadan Genel Kongrede görüşülmez. Parti programına ait temel değişiklikler için kongrede karar nisabı üçte ikidir.

Büyük kongrede karar, yeter sayısı hazır bulunanların yarısından bir fazlasıdır.

MADDE 20 — Büyük kongrede Parti Genel Başkanı ve diğer organların seçimleri, aksine bir karar olmazsa gizli oyla yapılır.

MADDE 21 — Oy pusulalarında asil ve yedek üyeler ayrı ayrı yazılırlar. Oy pusulalarına asil üye miktarından fazla isim yazılmışsa alttan itibaren fazla isimler nazarı

itibare alınmaz. Asil üye miktarının yarısından daha az isim ihtiva eden pusulalar muteber değildir.

Oyların tesbiti için yeteri kadar tasnif komisyonu kurulur. Tasnif, delegelere açık bir yerde alenen ve ara vermeden yapılır.

Tasnif neticesinde en fazla oy alan asiller sırayla asil ve yedekler de yedek üyeliklere seçilmiş olurlar. Eşit oy çıkanların aralarında kur'a çekilir.

Tasnif sonuçlarına, ilânından itibaren üç gün içerisinde ilgililer tarafından kongre başkanına itiraz edilir. Kongre Başkanı derhal Başkanlık Divanını, ilgili tasnif komisyonunu toplantıya çağırır, itirazı gerektiği gibi tetkik eder ve en geç üç gün içinde kesin karara bağlar.

KONGRE ZABITLARI :

MADDE 22 — Kongrenin kongreye müteallik bütün evrak ve zabıtlar dizi pusulası ile kongre başkanı tarafından Genel Başkana teslim edilir.

PARTİ YÜKSEK ŞÛRASı :

MADDE 23 — Parti Yüksek Şûrası :

- a) Parti Kurucuları,
- b) Parti Genel Başkanı,
- c) Genel İdare Heyeti üyeleri,
- d) Partii Eski Genel Başkan, Başbakan ve Reisi-cumhurlar,
- e) İl Başkanları,
- f) Yardımcı Kolların Genel Başkanları,
- g) Partili T.B.M.M. üyelerinin aralarından seçeceği yirmi üyeden, teşekkül eder. T.B.M.M. den seçilen üyelerin görev süreleri il başkanlarının görev süreleri kadardır. Herhangi bir sebeple üyeliği düşenlerin yerine süreyi tamamlamak üzere yenileri seçilir.

MADDE 24 — Parti Yüksek Şûrası büyük kongreden sonra Partinin en yüksek organıdır. Normal olarak altı ayda bir merkezde veya herhangi bir ilde toplanır. Büyük kongredeki usule göre olağanüstü toplantıya çağrılır. Baş-

kan; parti genel başkanı veya genel başkan tarafından vazifelendirilecek bir genel başkan yardımcısıdır.

PARTİ YÜKSEK ŞÜRASININ VAZİFE ve SELÂHİYETLERİ :

MADDE 25 — Partinin umumi politikasını büyük kongrenin direktif ve temayülüne göre tayin ve tesbit etmek,

Genel İdare Kurulunca hazırlanan yönetmelikleri tetkik ve tasvip etmek,

Umumi parti meselelerini görüşmek gerekirse komisyonlar kurarak genel idare heyetine fikri sahalarda yardımcı olmak.

GENEL İDARE HEYETİ ve PARTİ GENEL BAŞKANI :

MADDE 26 — Parti Genel Başkanı büyük kongre tarafından mevcudun salt çoğunluğu ile seçilir. Birinci oylamada salt çoğunluk elde edilemezse en çok rey alan iki aday arasında seçim yeniden yapılır, bu oylamada salt çoğunluk aranmaz.

Parti Genel Başkanlığının inhilâli halinde, teşkilâtlandırma Genel Başkanı vekâlet eder ve en geç (20) gün içinde parti yüksek şûrası toplanarak kongreye kadar vazife görmek üzere Parti Genel Başkan Vekilini seçer.

MADDE 27 — Genel İdare Heyeti, Parti Genel Başkanı, Partinin T.B.M.M. deki grup Başkanları (Genel Başkanın başkan bulunduğu grupta başkan vekillerinden biri) ile büyük kongrece seçilmiş yirmi iki (ve bir o kadar da yedek seçilir) üyeden teşekkül eder. En az ayda bir defa toplanır.

MADDE 28 — Genel İdare Kurulu Partinin en yüksek icra organı olup vazifeleri şunlardır :

- a) Partinin bütün teşkilâtını idare etmek,
- b) Teşkilât kurmak ve yardımcı organları teşkil etmek,
- c) Parti program ve tüzüğünün, Parti Yüksek Şûrası ve Genel Kongre kararlarının tatbiki, ihtisas komis-

yonları ve bürolar teşkili ve lüzum gördüğü hususlar hakkında yönetmelikler hazırlanması,

d) Genel Kongre ve Yüksek Şûraya sunulacak raporları hazırlamak,

e) Partinin umumî faaliyet ve siyaseti hakkında teşkilâtı tenvir etmek, yapılması gerekli hususlarda teşkilâta direktif ve talimat vermek, malûmat istemek, teşkilât kademelerinden intikal eden meselelerde karar vermek ve tatbik etmek,

f) Parti tüzük ve programı ile kanunların verdiği bütün vazifeleri yerine getirmek,

g) Seçimlere ait faaliyetleri ve bu faaliyetleri yürütecek ekipleri tayin ve Partinin merkez adaylarını tesbit etmek,

h) Parti prensiplerini yaymak,

ı) Büyük kongreye sunulacak bilânçoyu, kesin hesap raporunu, bütçeyi, umumî faaliyet raporunu hazırlamak,

i) İcap eden hallerde meclis grupları idare heyetleriyle müsterek toplantılar yapmak,

j) Parti gelirini arttırmaya çalışmak ve bunun için gerekli tedbir ve kararları almak,

k) Genel Başkan yardımcılarını seçmek ve değiştirmek,

GENEL BAŞKANLIK DİVANI :

MADDE 29 — Parti Genel Başkanlık Divanı, Parti Genel Başkanı, Genel Başkan Yardımcıları, Umumî Kâtip ve Umumî Kâtip Yardımcısı, Genel Muhasip ve Genel Muhasip Yardımcılarından teşekkül eder. Genel Başkanlık Divanı aynı zamanda Parti Yüksek Şûrasının Başkanlık Divanı vazifesi de ifa eder.

MADDE 30 — Genel Başkan Yardımcıları :

- 1) Teşkilatlanma Başkanı,
- 2) Propaganda ve İstihbarat Başkanı,
- 3) Seçim Başkanı,
- 4) Yardımcı Kuruluşlar Başkanı (Kadın ve Gençlik Kolları).

Yardımcılardan herbiri diğer bir yardımcılık vazifesine vekâleten bakabilir. Genel Başkan Yardımcıları, kendilerine lüzum gördükleri kadar yardımcı seçerler. Her başkan yardımcısı seçtiği yardımcısını, ilk toplantısında genel idare heyetinin tasvibine sunar.

MADDE 31 — Parti Genel Başkanlık divanının vazifeleri ve selâhiyetleri şunlardır :

Genel İdare Kurulu kararlarını yürütmek ve kurula gelecek meseleleri halletmek, Parti teşkilâtının muhtelif bölümleri arasında irtibat ve ahenk sağlamak, Genel İdare Kurulu ve Parti Yüksek Şûrasının gündemini hazırlamak, Parti adına yapılacak mühim beyanların hazırlanmasında Genel Başkana yardımcı olmak, merkez bürodaki Parti Personelinin tayinini yapmak.

MADDE 32 — Parti Genel Başkanının vazife ve selâhiyetleri şunlardır :

Partiyi temsil etmek; Genel İdare Kurulu, Parti Yüksek Şûrası ve Partinin T.B.M.M. gruplarına ve bunların müşterek toplantılarına başkanlık etmek, Parti Genel İdare Kurulu, Parti Yüksek Şûrası ve Parti T.B.M.M. grupları arasında işbirliği ve ahengi sağlamak.

MADDE.33 — Partinin (4) Genel Başkan yardımcısı vardır: Bunların seçimini yapmak Genel İdare Kuruluna aittir. Bu vazifeler :

- 1) Teşkilâtlanma,
- 2) Propaganda ve İstihbarat,
- 4) Seçim,
- 4) Yardımcı Kuruluşlardır.

Genel Başkan bulunmadığı zaman yerine yardımcılarından birisini tevkil etmemişse, yukarıdaki vazife sırasına göre yardımcılar Genel Başkana vekâlet ederler.

MADDE 34 — Genel İdare Kurulu Büyük kongreyi müteakip yaptığı ilk toplantıda kendi üyeleri arasında gizli oyla bir umumî kâtip, bir umumî kâtip yardımcısı, bir genel muhasip ve bir genel muhasip yardımcısı ile genel başkan yardımcılarını seçer.

UMUMİ KÂTİP :

MADDE 35 — Umumî Kâtip; Siyasî Partiler Kanunu, tüzük ve yönetmelikler dairesinde lâzım gelen defterleri, idare kurulu zabıtlarını tutar, kararları yazar ve imza ettirir. Dosyaları ve her türlü evrakı başkanla birlikte muhafaza eder.

Merkez bürolarındaki memur ve müstahdemlerin çalışmalarını kontrol eder, müracaatları karşılar ve haberleşmeleri yürütür.

MADDE 36 — Genel Muhasip; Parti Merkez Teşkilâtının bilumum malî işlerini yürütür, siyasî partiler kanunu tüzük ve yönetmeliklerce gerekli muhasebe defterlerini tutar. Parti teşkilâtının malî işlerini murakabe eder. Partinin malî işlerine ait muamele ve muhaberesinde Parti Genel Başkanı veya Genel Başkan Yardımcıları ile birlikte imza koyar.

YÜKSEK HAYSIYET DİVANI :

MADDE 37 — Yüksek Haysiyet Divanı :

a) Büyük kongrece gizli oyla seçilen (9) üyeden teşekkül eder. Bir o kadar da yedek üye seçilir.

b) Seçilmelerini müteakip en geç bir hafta içinde toplanarak aralarında bir başkan, bir ikinci başkan ve bir sekreter seçerler,

c) Haysiyet Divanına seçilen üyeler partide başka faal bir vazife alamazlar.

d) Yüksek Haysiyet Divanı kendi başkanı, Parti Genel Başkanı veya Teşkilâtlanma işlerine bakan Parti Genel Başkan Yardımcısının davetiyle toplanır.

MADDE.38 —

a) Yüksek Haysiyet Divanı kararları kesindir.

b) İtiraz edilen İl Haysiyet Divanı kararlarını tetkik eder. Lüzum görürse yeni bir tahkikat açar veya başka bir İl Haysiyet Divanını böyle bir tahkikat için görevlendirir.

c) Genel İdare Heyetinin sevki üzerine; Genel Başkan, Genel İdare Heyeti, İl İdare Heyeti, İl Haysiyet Di-

vanı Üyeleri ile T.B.M.M. nin Partili üyeleri ve kendi üyeleri hakkında doğrudan disiplin cezaları verir.

Ancak kurucular, Genel Başkan, Genel İdare Heyeti ve T.B.M.M. si Partili üyelerinin haysiyet divanına sevki kararı Parti Yüksek Şûrasının 2/3 ekseriyeti ile verilir.

d) İl Haysiyet Divanlarının inhilâli veya toplanamaması halinde o İl Haysiyet Divanı yetkilerini üzerine alır veya çevre illerden birinin haysiyet divanını vazifelendirir.

ILLER TEŞKİLÂTI :

MADDE 39 — İl ve ilçe idare heyetleri, kendi kademeleri kongreleri tarafından yedekleri ile birlikte, gizli oyla seçilirler. İl İdare Heyetleri 7-15, ilçe idare heyetleri 5-11 kişiden teşekkül eder.

Aynı şahıs iki ayrı idare heyetinde aynı zamanda bulunamaz.

MADDE 40 — İl ve ilçe idare heyetleri kongreden sonra iki gün içerisinde toplanarak aralarından bir başkan ve bir ikinci başkan, bir sekreter, bir muhasip seçerler.

MADDE 41 — İl ve ilçe idare heyetleri en geç (15) günde bir toplanırlar.

Parti faaliyetlerini yürütür. Üst kademelerin talimatlarını yerine getirir. Kendilerine bağlı teşkilâtı idare ve murakabe ederler. Memleket işleri ile yakından alâkadar olurlar.

MADDE 42 — İl ve ilçe idare heyetleri, kendi vazifelerine ait işler hakkında partililerin fikirlerini ve yardimlarını temin etmek üzere toplantılar yapar, komisyonlar kurar, faydalı mütâlea ettikleri fikirleri ve tedbirleri üst kademeye teklif eder, kendi çevresinde partinin durumu ve üye miktarı hakkında her altı ayda bir, üst kademeye rapor verir ve kendine bağlı kademelerden bu raporları ister ve takip eder.

MADDE 43 — İl ve ilçe idare kruulları ve başkanları, genel idare kurulunun muvafakatını almadan kendi çevrelerini aşan, parti umumî siyaseti hakkında beyanat veremezler, kendi kademelerine tekabül eden resmî ma-

kamlardan yukarı makamlarla muhabere edemezler. Böyle bir muhabereye lüzum gördükleri hallerde durumu bir üst kademe idare kuruluna bildirerek onun vasıtasıyla takip ederler.

MADDE 44 — İlçe idare kurulları köy ve mahallelerde parti görevlilerini seçerler. İlçe idare heyetlerinin kurulmadığı köy ve mahallelerde parti görevlisi il idare heyetlerince seçilir.

MÜTEŞEBBİS İDARE HEYETLERİ :

MADDE 45 — Teşkilâtı bulunmayan illerde, genel idare kurulu müteşebbis il idare heyetini kurar.

Kurulmamış ilçelerin müteşebbis heyetleri il idare heyeti tarafından, eğer il idare heyeti teşekkül etmemişse genel idare heyeti tarafından kurulur.

MADDE 46 — Müteşebbis idare heyetleri kongrelere seçilmiş idare heyetlerinin hak ve yetkilerine sahiptirler.

Müteşebbis idare heyetlerinin vazifeleri normal kongreye kadar devam eder.

MADDE 47 — İl ve ilçe idare heyetlerinin istifası etmeleri veya işten el çektirilmeleri halinde bir üst kademe tarafından, üst kademe yoksa genel idare heyeti tarafından muvakkat idare heyeti teşkil olunur. Lüzum gördüğü hallerde genel idare heyeti muvakkat ilçe idare heyetini re'sen kurar.

MADDE 48 — Muvakkat idare heyetleri (45) gün içinde kongrelerini yapmaları şarttır.

İL ve İLÇE KONGRELERİ :

MADDE 49 — İl ve ilçe kongreleri iki yılda bir yapılır. Mahallî, coğrafi ve iş şartlarına göre her kademe kongresinin tarihini bir üst kademenin muvafakatını alarak etsbit eder.

Tesbit olunan kongre tarihi, zarurî sebeplerle bir üst kademe idare heyeti tarafından ilân müddetlerine riayet suretiyle değiştirilebilir.

MADDE 50 — İl ve ilçelerin fevkalâde kongreleri, kendi idare kurullarının veya bir üst kademe idare kurulunun kararı, genel idare kurulunun tasvibi ile yapılır.

MADDE 51 — İlçe kongreleri, kendi çevrelerinde bulunan muhtarlıklardaki partililerin seçecekleri delegelerle, ilçe idare heyeti başkan ve üyeleri, kadın ve gençlik kolu başkan ve üyeleri, partili muhtarlar ve belediye azalarından teşekkül eder (Müteşebbis İdare Heyeti üyeleri dahil, muvakkat idare heyetleri hariç).

Her muhtarlık çevresinde alınan rey sayısına göre delege sayısı tesbit edilir. Bu nisbeti, son milletvekili seçiminde alınan oyları nazara alarak parti yüksek şûrası tesbit eder. Bu nisbet tesbit edilmemişse bin nüfusa kadar olan muhtarlıklardan bir, binden fazla nüfuslu muhtarlıklardan iki delege seçilir. Nüfus durumu son nüfus sayımı esas alınarak ilçe idare heyetlerince tesbit olunur.

İl kongreleri, ilçe kongrelerince delege sayılarının beşte biri nisbetinde seçecekleri delegeler, ilçe başkanları, il idare ve haysiyet divanı üyeleri, belediye meclisi ve il genel meclisindeki partili üyeler, o ilin partili milletvekilleri il ve ilçelerin gençlik kolları başkanlarından teşekkül eder.

MADDE 52 — İlçe kongrelerinde başkanlık divanı bir başkan, bir başkan vekili ve iki kâtipten teşekkül eder. İl kongre divanı, bir başkan, iki başkan vekili ve yeteri kadar kâtipten teşekkül eder.

MADDE 53 — Kongrelerde delegeliğine itiraz edilen üyeler varsa, gündeme geçilmeden iş'ari oyla beş kişilik bir komisyon kurulur. Komisyon tetkikini bitirdikten sonra yalnız komisyon sözcüsü ile delegeliğine itiraz edilene söz verilir ve kongrece karara bağlanır.

İL HAYSİYET DİVANI :

MADDE 54 —

a) İl Haysiyet Divanı il kongresince gizli oyla seçilen (7) üyeden teşekkül eder. Bir o kadar da yedek üye seçilir.

b) İl Haysiyet Divanı vilâyet çevresi içinde ikamet eden bütün partililer hakkında re'sen takibat açamaz. Ancak yetkili organlardan birinin (İl İdare Heyeti — Merkez İdare Heyeti — Yüksek Haysiyet Divanı) sevkıyla görüşür.

d) Her organ ve her partili hiyerarşiyi ihlâl etmeden şikâyet hakkını haizdir.

HAYSIYET DIVANLARINA AIT MÜŞTEREK HUKUMLER :

MADDE 55 —

a) Haysiyet divanları seçimlerini müteakip toplanıp aralarında gizli oyla bir başkan, bir ikinci başkan bir sekreter seçerler.

b) Haysiyet divanlarına seçilenler partide başka faal bir vazife alamazlar.

c) Haysiyet divanı kararlarında oylar müsavi gelirse üç günden az olmamak üzere başka bir güne talik edilir. Yine oylar müsavi olursa başkanın oyu neticeyi tayin eder.

d) Haysiyet divanları iddia ve müdafaaları değerlendirirken takdir hakkına sahiptirler.

e) Haysiyet divanı kararları üzerinde kongrelerde müzakere açılmaz. Kongreden af istenebilir. Bu halde kongre bir komisyon seçer, komisyon raporu, komisyon sözcüsünün dinlenmesini müteakip oylanır.

DISİPLİN CEZALARI :

MADDE 56 — Disiplin cezaları şunlardır :

- a) İhtar,
- b) Tevbih,
- c) Geçici Çıkarma,
- d) Devamlı Çıkarma.

DISİPLİN CEZASINI GEREKTİREN HALLER :

MADDE 57 —

a) Parti tüzük program ve yönetmelik hükümlerine ve partinin yetkili organlarınca verilen kararlara aykırı hareket etmek,

- b) Ahlâk esaslarına aykırı davranışlarda bulunmak,
- c) Partiyi istismar ederek menfaat temin etmek,
- d) Kökü dışarda kozmopolit cemiyetlere kayıtlı bulunmak,
- e) Partinin gayesi ve fertlere temin etmek istediği yaşayış ile bağdaşmayacak bir hayat yaşamak.

İTİRAZ :

MADDE 58 —

- a) İl Haysiyet Divanı kararlarına itiraz, kararın tebliğinden itibaren en geç onbeş gün içinde yapılır.
- b) İtirazlar Yüksek Haysiyet Divanına gönderilmek üzere il idare heyetine verilir. İdare Heyeti kendi cevabı yazısı ile birlikte Yüksek Haysiyet Divanına gönderir.
- c) İl Haysiyet Divanı kararına yüksek haysiyet divanı nezdinde il idare heyeti de itiraz edebilir.

T.B.M.M. MİLLÎ NİZAM PARTİSİ GRUPLARI :

MADDE 59 — Partili senatörler (Cumhuriyet Senatosu Millî Nizâm Partisi Grubunu) Partili Milletvekilleri ise (Millet Meclisi Millî Nizâm Partisi Grubunu) teşkil ederler.

Her iki grup üyeleri bir arada (Türkiye Büyük Millet Meclisi Millî Nizâm Partisi Grubunu) meydana getirirler.

MADDE 60 — Parti Genel Başkanı partinin T.B.M.M. grubunun başkanıdır.

Genel Başkan, T.B.M.M. üyesi değilse müşterek grup kendine bir başkan seçer.

T.B.M.M. grup başkanı üyesi bulunduğu yasama meclisi parti grubunun da başkanıdır. Bu halde grup sadece başkan vekillerini seçer.

MADDE 61 — Grup başkan ve başkan vekilleri her toplantı yılı başında o yıl için seçilirler.

MADDE 62 — Partinin T.B.M.M. Grubu idare heyeti Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu idare heyetleri üyelerinden teşekkül eder.

MADDE 63 — Gruplar adına ancak grup başkanları, başkan vekilleri ve gruplarca seçilecek devamlı veya geçici sözcüler konuşabilirler.

MADDE 64 — T.B.M.M. nin partili üyeleri :

Meclis çalışmalarında parti umdelerine ve programına, mensubu bulunduğu grup umumî heyetinin kararlarına uymaya ve desteklemeye mecburdurlar.

Bu kararlara iştirak etmemiş olmak mazeret teşkil etmez.

Parti aidatından başka gruba, grup genel kurulunca belli edilecek miktarda bir aidat öderler.

MADDE 65 — Parti grupları umumî heyetleri toplar, grupların çalışma usullerini tesbit ederek bir iç yönetmelik hazırlar. Bu yönetmelik parti tüzüğünde gösterilen esasların mâna ve ruhuna aykırı olamaz.

Aykırlığı tesbit etmesi halinde Genel İdare Heyeti gruplardan tekrar müzakeresi ile tashihini ister.

İhtilâf halinde parti yüksek şûrasının kararı tatbik edilir.

GRUP HAYSİYET DİVANI :

MADDE 66 — Meclislerin seçimle gelen üye sayıları esas alınarak her (75) üye için bir olmak üzere Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Parti gruplarınca ayrı ayrı grup olmak üzere seçilmiş olan Partili sekiz T.B.M.M. üyesinden grup haysiyet divanı kurulur.

MADDE 67 — Grup Haysiyet Divanı kendi arasından bir başkan, bir başkan vekili ve bir sekreter seçer.

MADDE 68 — Grup Haysiyet Divanında toplanma nisabı altıdır. Ekseriyetle karar verilir. Oyların müsavattı halinde lehte karar verilmiş sayılır.

MADDE 69 — Parti tüzüğünde gösterilen haller dışında, partili senatör ve milletvekilleri için disiplin takibatını icap ettiren fiil ve haller, disiplin takibatı talebinin şekli, verilecek cezalar ve bunlara itiraz yolları grup içi yönetmeliği ile tesbit edilir.

Grup Haysiyet Divanının verdiği, geçici ve devamlı ihraç cezaları kendiliğinden parti yüksek haysiyet divanına gider. Parti Yüksek Haysiyet Divanı en geç bir ay içinde toplanarak karar verir. Bu zaman esnasında yalnız, grup haysiyet divanının vereceği gruplara katılamama kararı uygulanır.

MAHALLİ MECLİS GRUPLARI :

MADDE 70 — Millî Nizâm Partisinin temsil edildiği her il merkezinde bir "Millî Nizâm Partisi İl Genel Meclisi Grubu" ile "Millî Nizâm Partisi Belediye Meclisi Grubu" kurulur.

İlçelerde Partinin ilçe başkanları, illerde il başkanları ile partili belediye reisleri bu grupların tabii üyeleridir.

MADDE 71 — Mahallî meclis gruplarının, idare heyetleri, vazife taksimi, yetki ve mükellefiyetleri merkez karar organınca hazırlanacak bir tüzükle tesbit edilir.

YARDIMCI TEŞKİLÂT

İL DİVANI :

MADDE 72 — İl divanı, il idare heyeti başkan ve üyeleri ile, ilçe idare heyeti başkanları, partili belediye reisleri, il genel meclisi üyeleri ile, o ilin partili senatör ve milletvekillerinden teşekkül eder.

İl divanı altı ayda bir toplanır, il idare heyetinin davetiyle fevkalâde toplantıya çağırılabilir.

Toplantılarında nisap aranmaz.

MADDE 73 — İl divanının başkanlık divanı parti il idare heyeti başkanlık divanıdır.

MADDE 74 — İl divanı toplantılarında, mahallî hizmetler, il çevresindeki bilumum meseleler ve parti faaliyetleri gözden geçirilir. Tesbit edilen durum görüşler ve teklifler bir rapor halinde genel idare heyetine bildirilir.

PARTİ KADIN ve GENÇLİK KOLLARI :

MADDE 75 — Ayrı ayrı hazırlanacak tüzüklerle parti kadın ve gençlik kollarının kuruluş, işleyiş, vazife ve selâhiyetleri tanzim olunur.

PARTİ BÜROLARI ve İSTİŞARE KURULLARI :

MADDE 76 — Parti Genel Merkezinde Basın Bürosu, Hukuk İşleri Bürosu, Dilekler ve Plânlama Bürosu ve Genel İdare Kurulunun lüzum gördüğü diğer bürolar kurulur.

Teşkilâtın diğer kademelerine hangi büroların teşmil edileceğine Genel İdare Kurulu karar verir.

MADDE 77 — Parti merkezlerinde ve bürolarda çalışacak vazifeliyelerin tayini o kademedeki idare heyeti kararı ile yapılır.

MADDE 78 — Genel Başkan ve Genel İdare Heyeti lüzum gördükleri konularda devamlı veya geçimi ilmî ve istişarî kurullar teşkil edebilirler.

MADDE 79 — Genel idare heyeti bütün teşkilâtı, üst kademeler de kendilerine bağlı kademeleri her cihetten teftiş ve murakabe ederler.

Parti faaliyetlerini hızlandırmak ve düzenlemek için Genel İdare Heyeti yeteri kadar müfettiş tayin eder. Genel Başkan ve Teşkilâtlandırma Genel Başkanına da bu selâhiyeti verebilir.

Müfettişler genel olmamak, yer zikredilmek şartıyla işten el çektirme ve muvakkat heyet kurmakla yetkilendirilebilir.

SEÇİLMİŞ HEYETLERDE VAZİFE TAKSİMİ :

MADDE 80 — Aksine karar alınmadıkça:

Parti içindeki bütün vazife taksimleri gizli oyla yapılır. Vazife talep edilmez, verilir. Vazife taksiminde adaylık konmaz. İlk gizli oylamada adaylar belli edilir. İkinci oylamada en fazla rey alan vazifeyi kabul eder.

MALİ HÜKÜMLER :

MADDE 81 — Partinin gelir kaynakları şunlardır :

- a) Parti üyelerinden alınan aidat.
- b) Partili T.B.M.M. üyelerinden alınan aidat.
- c) Adaylık için baş vuranlardan ön seçime veya yoklamaya girmeden önce alınan aidat,
- d) Parti yayınları, Parti bayrağı, flâması, rozeti ve benzeri şeylerin satışından sağlanan gelirler.
- e) Parti kimlik kartlarının ve parti makbuz, defter ve kâğıtlarının sağlanması karşılığında alınan paralar,
- f) Parti Lokallerinin işletilmesinden elde edilen gelirler ve konferanslardan temin edilecek gelirler,
- g) Parti mamelekenden, partice tertiplenen müsbaka devletçe sağlanan yardımlar.
  - 1) Krediler.
- i) Kanunla veya yasama meclisleri iç tüzüklerine göre?
- h) Bağışlar.

MADDE 82 — Her üye, partiye bir aidat ödemeyi kabul etmek zorundadır.

Bu aidatın yıllık miktarı bir liradan az, 1.200 TL. dan fazla olamaz.

Üye aidatının arttırılmasını veya eksiltilmesini her zaman isteyebilir.

İdare heyeti ödeme gücünü zayıf gördüğü partinin ve partililerin aidatlarını re'sen indirebilir.

Taahhüt ettikleri aidatı ödemeyenlere parti ve millet hizmetinde seçimle gelinecek bir vazife verilemez.

MADDE 83 — Partiye aza olmak isteyenlerden giriş aidatı alınmaz.

MADDE 84 — Parti genel idare heyetleri partinin maksadına hadim olacak gayri menkule iktisaba, devir ve ferağat istikraz akit ve selâhiyetine sahiptir. Gerekli gördüğü takdirde bu selâhiyetini il idare kuruluna da teşmil edebilir.

BAĞIŞLAR :

MADDE 85 —

a) Hiçbir bağış, bağışta bulunan veya yetkili vekiline ait olduğunu açıkça belirtilen bir belgeye dayanılmaksızın bağış olarak kabul edilemez.

b) Gerçek veya tüzel kişilerden bir yıl içinde, alınacak bağış 5.000 TL. ve bu kıymeti aşamaz.

c) Siyasî partiler kanununun 71. maddesi 1. fıkrasında yazılı müessese ve teşekküllerden bağış kabul edilemez.

MADDE 86 — Parti gelirleri makbuz karşılığında alınır. Makbuzları genel idare kurulu tarafından bastırılır ve teşkilâta dağıtılır. Parti teşkilât kademeleri kullandıkları makbuzların dip koçanlarını genel idare kuruluna iade etmek mecburiyetindedirler.

MADDE 87 — Genel merkezde 3.000 TL. ilde 1.000 TL. ilçede 500 TL. kadar olan masraf bilâhare karar alınmak karar alınmadığı takdirde mes'uliyeti tekabül etmek üzere başkan ve muhasip tarafından birlikte yapılabilir.

Bu miktarları geçmemek üzere muhasipler tarafından avans verilebilir.

MADDE 88 — Parti merkez teşkilâtı ile il ve ilçe teşkilâtının ve yardımcı kolların bir önceki takvim yılına ait gelir ve giderlerini gösteren kesin hesapları ile bilânço, her yılın Nisan ayı içinde Cumhuriyet Başsavcılığı ile Anayasa Mahkemesi Başkanlığına verilir.

MADDE 89 — Partili T.B.M.M. üyelerinin ne miktar aidat ödeyecekleri ile bunun ne miktarının grup faaliyetlerine ve ne miktarının genel idare heyeti emrine ayrılacağı T.B.M.M. grubu genel kurulu kararı ile belli edilir.

MADDE 90 — Parti tüzel kişiliği adına taşınmaz mal iktisabı ve taşınmaz mallar üzerinde aynı haklara ilişkin tasarruflar, genel idare heyeti kararına bağlıdır.

MUHASİP :

MADDE 91 — İl ve ilçe idare heyetleri ile her kademede yardımcı teşkilâtın idare kurullarının ve genel idare kurulunun muhasip üyeleri kendi kademesinin malî işlerini yürütür ve kendi kademesine bağlı yardımcı teşkilât ile alt kademelerin ve onlara bağlı yardımcı teşkilâtın malî işlerini denetler, gelir ve gider defterinin zamanında ve düzenli olarak tutulmasından yönetim kuruluna karşı sorumludur.

Genel muhasip, merkez teşkilâtının malî işlerini yürütür. İl ve ilçe teşkilâtı ile bunlara bağlı yardımcı teşkilâtın malî işlerini denetler ve denetletir.

MADDE 92 — Her kademede teşkilât ve yardımcı teşkilâtların bütün malî işleri siyasi partiler kanununun 58. maddesine göre partinin hesap yönetmeliğiyle belirtilir.

MADDE 93 — İl ve ilçe teşkilâtı ile bu teşkilâta ve merkez teşkilâtına bağlı yardımcı teşkilât tarafından parti tüzel kişiliği adına bağlantılar kurulmasıyla alakalı esaslar, genel idare kurulunca tesbit edilir. Bu esaslara aykırı olarak girişilen anlaşma ve taahhütlerden yapanlar mes'uldür. Parti tüzel kişiliği mesul değildir.

MURAKİPLAR :

MADDE 94 — Merkez teşkilâtında üç, il ve ilçeler ile bütçesi kulunan kademe ve gruplar da birer murakıp kongreler ve gruplar tarafından seçilirler. Bir o kadar da yedek olur.

Murakabelerin neticelerini idare heyetlerine ve umumi heyetlere sunarlar.

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER :

MADDE 95 — Partinin remzi genel idare kurulunca tesbit edilir.

MADDE 96 — İşbu tüzükte belirtilmemiş hususlarda siyasi partiler kanunundaki esaslar caridir.

GEÇİCİ HÜKÜMLER ;

GEÇİCİ MADDE 1 — Partinin kurucular kurulu ilk büyük kongreye kadar büyük kongrenin ve Parti Şûrasının bütün yetkilerine sahiptir.

GEÇİCİ MADDE 2 — Henüz teşkilât kurulmamış illerin, ilçeleri için genel idare kurulu, teşkilâtı kurulmuş olup da o ilin henüz ilçe teşkilâtı kurulmamış ilçeleri için il idare heyeti kayıtları yapar ve o ilçelerde ilçe teşkilâtı kurulunca üye kayıtlarını o teşkilâtın idare heyetlerine gönderir.

GEÇİCİ MADDE 3 — Partinin katılacağı ilk genel milletvekili seçimlerinin kesin neticeleri ilân edilinceye kadar parti kademeleri kongrelerine iştirak edecek delegelerin seçim ve nisbetlerine dair hükümler bir yönümelikle tesbit edilir.

GEÇİCİ MADDE 4 — Kuruluştaki ilk il ve ilçe kongreleriyle ilk büyük kongre toplantısının ne zaman yapılacağı genel idare heyeti kararıyla tesbit olunur.

İlk büyük kongre parti kuruluş beyannamesinin İçişleri Bakanlığına verilmesinden başlayarak iki yıl içinde toplanır.

GEÇİCİ MADDE 5 — Müteşebbis heyetlerle ilçelerde ilk kaydolan üyelere, hiçbir özel hak getirmeksizin ilk üyelik şeref kartı verilir. (ilk üyelik şeref kartı ilçe nüfusuna göre tesbit edilir, her 1.000 nüfus için bir kişi olarak hesaplanır).

İlk üyelik şeref kartında üyenin künyesi ve partiye kayıt tarihi bulunur.

M.N.P. KURUCULARI

1. Necmeddin Erbakan Prof. Dr. Yük. Makina Müh., Konya Milletvekili
2. A. Tevfik Paksu Tüccar, Eski Maraş Senatörü
3. Ali Haydar Aksay Avukat Haruniye - Adana
4. Süleyman Arif Emre Avukat, Eski Adıyaman Milletvekili
5. H. Tahsin Armutcuoğlu Avukat, Ankara
6. Ömer Çoktosun Tüccar, Konya
7. Ekrem Ocaklı Çiftçi, Eski Gümüşhane Milletvekili
8. Ömer Faruk Ergin Emekli memur, Yozgat
9. Saffet Solak Prof. Dr., Sarayönü - İzmir
10. Hasan Aksay İlahiyatçı, Eski Adana Milletvekili
11. Ali Oğuz Avukat, Kayseri
12. İsmail Müftüoğlu Avukat, Trabzon
13. Nail Sürel Tüccar, Tekirdağ
14. İ. Fehmi Cumaloğlu Doktor Eski Kayseri Milletvekili Tekirdağ
15. Hüsameddin Fadiloğlu Müteahhit, Y. İnşaat Müh. Gaziantep
16. Bahaddin Çarhoğlu Tüccar, Urfa.
17. Mehmet Satoğlu Harita mühendisi, Kayseri
18. Rifat Boynukalın Makina Yüksek Müh., Karaman

M.N.F. BIBLIOTHEK

1	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
2	A. Neumann	Prof. Dr. Carl Neumann
3	All. Neumann	Prof. Dr. Carl Neumann
4	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
5	H. Neumann	Prof. Dr. Carl Neumann
6	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
7	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
8	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
9	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
10	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
11	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
12	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
13	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
14	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
15	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
16	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
17	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
18	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
19	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann
20	Neumann Neudamm	Prof. Dr. Carl Neumann

03 SA 8243 (14)

ULB Halle
000 280 798

3/1

350

